

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csekk száma:
25.342

CSENDŐR ÚJÉVRE.

A Csendőrségi Lapok hasábjain az ötödik naptári évben szólok hozzátok az 1936. újesztendő alkalmából. Immár ötödízben adok számotokra irányokat, hogy magatokat egyensúlyban tartva, lehető símán haladjatok az élet zavarában húzódó csendőrúton.

Most, amidőn magyar csendőrlelketek újból kopogtatni akarok és egyenként emlékezetembe idézem az újesztendők alkalmából küldött intelmeimet, látom, hogy azokban az erkölcsi oldalra esik a túlsúly. S hiába! Most is csak ezek az érzelmek erőszakoskodnak a tollam hegyére. Mert folt nem lehet a magyar csendőr jellemén. Ennek tisztának kell maradnia, mint a karcolás nélküli üveglapnak: amelyen át a multba nézni tiszta öröm, a jövőbe tekinteni büszke reménység.

Az erős alapokon nyugvó erkölcsi erők fonják össze a lepergett esztendők sokoldalú teljesítményét az újesztendőben reánk várakozó követelményekkel.

A szolgálati szabályzat így szól egyik szakaszában: »Az összességnek egybehangzó, tervszerű együttműködésében rejlik az erő; az egyenként való, habár önfeláldozó erőfeszítés nem biztosít döntő eredményt.«

Mi adja meg a döntő eredményhez szükséges egybehangzó és tervszerű működést egy olyan yira szétszórtan élő testületben, mint a miénk?

Egyes=egyedül a benne uralkodó erkölcsi nagyság összefogó és együttartó ereje. Ezért forrjatok egybe a nemzetet védő fennkölt eszmék és magasabb érdekek oltalmában. Az összetartást, a bajtársi ragaszkodástól áthatott együttműködést mutassátok meg elsősorban ti csendőrök. Irtsátok a csüggedést, nyugtassátok meg a lelketeket. Legyetek fegyelmzői idegeteknek és kéréseknek, parancsolói akaratoknak. Ne elégedetlenkedjétek, de igyekezzetek segíteni előjáróitoknak, hogy állandó készenlétetekben azok nyugodtan végezhessek a reájuk háruló feladatokat.

A csendőr családi gyökere mélyen belenyúlik ebbe a sok vérrel áztatott drága magyar anyaföldre. Ezért mindenitek a magyar élet állandóan küzdőképes, elszánt harciosa legyen. Ernyedetlen kötelességtudással járjatok elől a magyarság föltámadásra törekvő nemzeti küzdelmeiben.

A napi élet posványos hínárjából emelkedjétek ki: kristályos becsülettel, alapos erkölcsi készséggel, példátadó törvény- és tekintélytisztelettel.

Nem ismerve beteges érzékenykedést, kicsinyes irigykedést, szennyes érvényesülni akarást, törekedjétek kemény de nemeslelkű urai lenni tenmagatoknak, hogy a reánk köszöntött csendőr újesztendőben portyázástok során, emelt fővel járhattok csonka hazánk őrhelyein felállított országházlók előtt.

Ha a megszabott irányt hűen követitek, bármily nehéz idő virradjon is a magyarra, tündöklően fog fodrozódni a csendőr kakastoll.

vitéz SZINAY tbk.

Megelőző karhatalmi és rendfenntartó szolgálat ellátása magas személyiségek utazásánál, nagyobb arányú ünnepségeknél és felvonulásoknál.

Írta: BALOGH BÉLA alezredes.

A karhatalmi szolgálat részletes végrehajtását a Csendőrségi Lapok 1935. évi 2. és 3. számában közzétett cikkemben részletesen ismertettem, most a rendfenntartó szolgálatra próbálok néhány gyakorlati útmutatást adni.

A Szut. 64. pont 8. alpontja szerint „a csendőr, illetőleg az őrsparancsnokság népgyűlések, népcsoportosulások alkalmával a rendet fenntartja, a nem engedélyezett népgyűléseket feloszlatja”.

A rendfenntartó szolgálat részleteiben hasonlít a karhatalmi szolgálathoz, tehát amiket a karhatalmi szolgálatnál hallottunk és tanultunk, legnagyobb részt általában itt is tudjuk alkalmazni, értékesíteni.

A csendőrség működési területén, nagyobb mérvű rendfenntartó szolgálatot igénylő események, ú. m. népgyűlések, különféle ünnepélyekkel, felvonulásokkal, szabadtéri előadásokkal, stb. párosult nagyobb népcsoportosulások aránylag ritkán fordulnak elő, de amikor igen, akkor helyt kell állanunk ebben a szolgálatban is. Nem lehet ilyenkor azt mondani, hogy az efféle szolgálat a csendőrség részére szokatlan, tehát csak félig-meddig tud annak megfelelni.

A rendfenntartó szolgálatot annyiféleképpen kell teljesíteni, ahányféle eseményt azt megköveteli. A rendfenntartó szolgálat teljesítésénél, mint bármely más szolgálatnál is, elsősorban mérlegelni kell az okot, ami azt szükségessé teszi.

Ha a rendfenntartó szolgálat okát és célját a parancsnoklásra hivatott ismeri, akkor a kellő közbiztonsági felderítés után, helyes intézkedésekkel: a megfelelő erő kirendelésével és a kirendelt csendőri erőnek célirányos kioktatásával és felhasználásával, a rendfenntartó szolgálatot el is tudja látni.

A rendfenntartó szolgálatnál felette fontos minden egyes csendőrnek, minden eshetőségre számítva, teljes részletességgel való kioktatása, hogy bármely adandó esetben, a népcsoportosulással — egyes emberekkel és tömeggel — helyesen, körültekintően és tapintatosan, de ha kell, megfelelő eréllyel tudjon intézkedni, fellépni. Miután a csendőrök ilyen szolgálatokat ritkán teljesítenek, ezért igen fontos a különféle társadalmi osztályokból álló közönséggel való bánásmódra, érintkezésre és fellépésre való alapos és gyakorlati módon való oktatása.

Nagyobb szabású és huzamosabb időn át tartó ünnepség sorozatokra, mely alkalomra nagyobb számú csendőrlegénység van összpontosítva, a Szut. 66. pontja értelmében a Szut. 23. mellékletéhez hasonló „Különleges Utasítást” kell összeállítani.

Hasonló ünnepség sorozatok voltak 1934-ben Keszthelyen, amely alkalomra ugyancsak „Különleges Utasítás” volt érvényben. A „Különleges Utasítás” a legapróbb részleteket is tartalmazta, figyelembe véve a napi programokat. Az ily módon előkészített, kb. 3 hétig

Újévi imádság.

- Magyarok Istene, ki újévet adtál,
Bizonyosságot téve, hogy meg nem tagadtál,
Alázatos szívvel köszönjük jószágod,
Hogy próbára tettél népet és országot.
Hogy utat nyitottál szívünkben a jóra,
S nem engedted ajkunk lázadó szóra.
Újévünk hajnalán im itt állunk árván,
Trónod zsámolyánál ítéletre várván.

Ránk szabott idődtől megalázva élünk,
Rabságban sinylődik millió testvérünk.
Apáink, anyáink könnye apadóban,
Millió magyarnak szíve szakadóban.
Tudjuk, hogy vétkeztiünk s csak a bűnt neveltük,
Azért sújtottál ránk, mert megérdemeltük.
Vezeklünk is érte kínok-kínja árán,
Újévünk hajnalán im itt állunk árván,
Trónod zsámolyánál ítéletre várván.

Magyarok Istene ítélkezz felettünk,
S hogyha jobbak lettünk, vedd le a keresztünk.
Állítsd el folyását vérző sebeinknek,
Apaszd el patakját égő szemeinknek.
Beborult egünkre küldd fényes napodat,
Csillagok hirdessék szent akaratodat.
Újévünk hajnalán legyen neved áldott,
Hozd vissza minékünk Nagymagyarországot,
Szép Magyarországot.

CSANYI KAROLY g. százados.

Lovasok a faluban.

Írta: KOMÁROMI JÁNOS.

Három hétig katonáktól setétedett a világ!

Gyalogosok bakancsai alatt borult porba az augusztusi tarló, huszárok kardjai villantak meg hálógyszínen Kázmér és Bister alól s ágyúk füstjébe borult napok óta a tavarnai erdő alja... Három hét óta dörögtek az ágyúk hol közelebb, hol távolabb, s dombok, hegyek, patakok vonulatai, utak és mezőségek táncoltak a tömegtől... Volt ott százezer katona is talán, nem számítva a népfelkelőket.

Nagygyakorlat zúgott le a tájon s csillogóruhás tiszték nyargalásztak alá s fel a falunk nagyutcáján.

Három hét óta minden élő lélek belebódult ebbe a katonavilágba. Egyes udvarokon katonaszakácsok főzték az ebédet, amelyet alkonyatidőben osztottak ki rendszerint, mert addig manőverezni kellett a legényeknek. Olyankor holtfáradtak voltak már az istenadták. A fér-

tartott ünnepségek rendje közmegelegedésre és dicséretes módon lett megtervezve és végrehajtva.

Hasonló nagyobb szabású ünnepségek alkalmával teljesítendő szolgálatot előre meg kell szervezni. A szükséges létszámot a nappali és éjjeli szolgálatok figyelembevételével kell igényelni, gondolva arra, hogy egy bizonyos számú erő tartalékul is rendelkezésre álljon. Általában ilyen szolgálatok ellátásához aránylag kevés csendőr áll rendelkezésre. Igaz, hogy egy csendőrijárőr nagy erőt képvisel, de nagy tömegeket mozgató és egyszerre több helyen folyó ünnepségnél komoly rendfenntartó létszámra van szükség.

Itt figyelembe kell venni, az összejöött tömeg célját és lélektanát; a tömeg mozog, látni és szórakozni kíván, tehát a csendőri erőnek is ehhez kell rugalmasan alkalmazkodnia.

Jó pár évvel ezelőtt X. községben történt hősiszobor leleplezési ünnepségre több járőr volt vezényelve rendfenntartásra. A község főterén az ünneplő közönség össze-vissza tolongott, mindenki az első sorokba szeretett volna jutni. Látva a rendezetlenséget, odaléptem az egyik ház árnyékában álló járőrhöz, kérdeztem tőle, hogy mi a teendője? Az idős, akkor főtörzsmester járőrvezető jelentette, hogy „Várom a kihágás elkövetését s majd akkor közbelépek”. Az ünnepség lefolyása alatt egy szegény; elméjében megzavarodott hadiözeveg a népcsoportosuláson keresztül utat törve magának, koszorúval a kezében, a felavatott hősiszoborra felmászott és koszorúját a szobor nyakába helyezte. Csak a szerencsén múltott, hogy a gyenge anyagból készült szobor le nem dőlt és agyon nem csapott néhány embert, de ettől eltekintve, maga a jelenet nem volt valarni felemelő és ünnepélyes.

fiak katonaemlékeit mondogatták el egymásnak, menyecskék, leányok viszont ismeretlen, addig soha nem hallott dalokat fújtak udvarokon, boglyák között és a kertek alatt. Isten tudná csak, honnan szedték őket? Még ma is emlékszem egy szomorú és elvágyakozó dalocskára:

*Istenem, Istenem, de nehéz így lenni,
Ferenc József császár kenyeréből enni,
Eccaka strázsálni, nappal menni-menni...
Űrnak áll a világ, szegény legény semmi.*

Amde folytatása is volt a panaszkodó nótácskának:

*Édes-kegyes anyám, hogyha tudtad volna,
Az árva legénynek milyen nehéz sor ma,
Meg se születtél volna, veszni hagytál volna...
Három évig szolgál a szegény katona.*

Katona volt akkor minden gyerek... Magam nem lehettem még hatéveske, mert csak a következő hónapban vettek be az első elemi-iskolai osztályba, de fapuska feszült a vállamon. Jóska öcsém harmadfélt éves ha volt azon a nyáron, mindazáltal megvolt a teljes felszerelése: a kézfegyver, melyet nagybátyám eskábált össze ficfából, azonfelül egy vizipuska bodzafából s végül egy lovassági kard, madzagszíjjal, melynek bojtját kukoricahajból állították elő. Egyszerűen ment: csak ki kellett húzni a kukorica selymét.

Jóska öcsém igen nagyra volt a karddal és selyp hangján sűrűn mondogatta sajátmagának:

— Huszár leszet...

És míg feneketlen ágyudörgésbe veszett a világ, hogy belerendült a föld s a vasuton túl gyalogosok

Jól helyezkedő és figyelő járőrök elejét vehették volna.

Napilapokban gyakran olvashatunk tudósításokat ünnepségek lefolyásáról, felemlítve a rendezés körüli tapasztalatokat is. Az újságolvasás is hozzátartozik az önképzéshez, ezeket a közleményeket tehát tanulmányozzuk részletesen és vizsgáljuk csendőri szemmel.

Maga a vasút- és útvonalbiztosítást a Szut. 79. §. értelmében minden osztályparancsnokság az örsök részére pontosan kidolgozta. Cikkem keretében az ilyen utazások céljával összefüggő vagy ezek nélküli ünnepségek, nagybobszabású politikai és társadalmi stb. események rendjének, valamint a résztvevő magasabb személységek megvédésével teendő szükséges intézkedéseknek — a megelőző, karhatalmi és rendfenntartó szolgálatnak — a részletes teljesítését óhajtom ismertetni.

Nézzük a teendő közbiztonsági intézkedéseket a célszerűség sorrendjében, egy, a csendőrség felügyeleti körletébe tartozó, városias jellegű nagyközségben.

A teendő közbiztonsági intézkedéseknél az elgondolható legszigorúbb intézkedéseket vettem fel, mert ezeket az adott viszonyokhoz mérten enyhíteni mindig lehet, persze, épp úgy szigorítani is.

A Szut. 79. §-ában előírt intézkedéseken felül a következőkre kell gondolni:

I. Fokozott idegenrendészet az utazásnál számításba jöhető helyiségekben. Felderítés.

II. Kémelhárítás.

III. Fogadó- és rendezőbizottságok tagjaival való előzetes megbeszélés. A bizottságok tagjainak igazolványokkal és jelvényekkel való ellátása. Fényképezés.

IV. Vasútállomás, vasútállomástól a községbe és a

szuronyai csillantak meg, Jóska a dézsában fürdött, mely színültig volt napon-melegített vízzel, fejébe huszárcsákó volt nyomva, mivelhogy egy lovasnak készülő fiatalember nem járhat kalapban. Kardja (a kukoricaselyemmel!) ott hevert mellette a földön s ő maga persze anyaszült-meztelen állapotban pocolt a dézsa vízben.

Abban a pillanatban haladt el az udvarunkon egy pápaszemes idősebb tiszt. Meglátta Jóska a tisztet s megszólította, tántorodás nélkül.

— Tatona leszet...

A tiszt meglepetve állt meg:

— Mi az, kisleány?

— Tatona báci, — nézett rá nagy elszántsággal Jóska, — tatona leszet ész mindennap elmedet a catába catázni. Mál holnap medet a catába...

— Helyes fiam, helyes, — bólogatott elkomolyodva a tiszt. — Ez a sorsa valamennyi legénynek ezen a földön. Előbb azonban iskolába kell járni...

— Nem medet isztójába! — csattant föl ingerülten az öcsém.

Az idősebb tiszt továbbvonult, tündözve.

Mámoros lett mindenki a nagymanóvertól. Leányok, menyecskék egyre mosolyogtak, a férfiak ellenben lecsüggesztették fejüket a házuk kiskapujában. Mély elszontyolódásuk miatt való volt, hogy nem lehettek többé a császár legényei... Mert kár volt, mindig kár a katonaelet mulásáért!

Hát még amikor híre ment, hogy a Legfelsőbb Hadúr is nézi a játékot!

Bacsik Mihálytól eredt a hír, hogy a király előző nap ott ült szurokfeke lován Lasztóc fölött, a Hlinyik nevű dombon, miközben messzelátón figyelgette a ka-

községen keresztül vezető útvonal biztosítása az elhelyezésig, — szállásig — vagy az ünnepség színhelyéig.

V. Elhelyezés — szállás — biztosítása.

VI. Az ünnepség stb. színhelyének biztosítása.

VII. Étkezés helyének és lefolyásának biztosítása.

VIII. Elutazás biztosítása.

IX. Egészségügyi szolgálat.

X. Szolgálat irányítása és vezénylése. Parancsnoklás.

Ad 1. Fokozott idegenrendészet az utazásnál számításba jöhető helységeekben. Felderítés. Tapasztalati tény, hogy minden erőszakos cselekmény elkövetése előtt a tettesek már hónapokkal, hetekkel, napokkal előzőleg, hol hosszabb, hol rövidebb időre, vagy állandó tartózkodásra a tervezett fogadtatás, ünnepség színhelyén megjelennek, hogy cselekményük elkövetéséhez a legalkalmasabb helyet kiválaszthassák és a kedvező időpontot megállapíthassák. Gondoljunk csak vissza a közelmúlt eseményeire: Biatorbágyra stb.-re. A tetteseknek van a legnagyobb szükségük a helyi és személyi ismeretre.

Az őrsöknek tehát *legalább* 14 nappal előzően meg kell kezdeni a legalaposabb idegenellenőrzést, ha az utazásra nézve az intézkedések ismeretessé váltak. Ha rövidebb idő áll rendelkezésre az előkészületek megtételére, akkor az idegenellenőrzést az utazás hírülvétele után azonnal meg kell kezdeni.

Hogyan kell teljesíteni az idegenellenőrzést? Erről igen sokat lehetne írni, de most csak vezérszavakban jelölök meg pár gondolatot: vasút, vasúti várótermek, vasúti raktárak, postahivatalok, postai csomagraktárak és küldemények ellenőrzésére a vasút és a posta figyelmé-

nek felhívása, községi előjáróságoknál bejelentések, Országos Társadalombiztosító Intézet, ipartestület, ipartestületi szálló, szállodák, vendéglők, korcsmák, csárdák, penziók, éttermek, szegényházak, turistamenhelyek, munkásotthonok, egyes szakszervezeti helyiségek, egyedül álló házcsoportok, révházak, pásztor- és csőszkunyhók, karámok, hordárok, bérkocsisok, autó- és autobuszvezetők, kézbesítők, pénzbeszedők, találkahelyek, kéjnök és a még itt fel nem sorolt helyiségek tulajdonosainál és azok személyzeténél való puhatolás, mint olyanoknál, kiket hivatásuknál fogva az idegenek felkeresnek, érkezésüket esetleg be is jelentik.

A felsorolt helyiségek közül az idegenek tartózkodására — befogadására — szánt helyiségeket gyakran, éjjel és nappal, meglepően át kell vizsgálni. Ha szükséges, egyes ilyen helyiségek működését a hatóság közbejöttével ideiglenesen be is kell szüntetni.

Állandó vasút-, hajó- és helyi ügyeleti szolgálat teljesítése éjjel és nappal, mely szolgálattal kapcsolatosan a különféle járóműveken és gyalog érkező utasokat kell megfigyeltetni és ellenőriztetni.

Továbbá a nyomozóosztály segítségét is igénybe kell venni, a Nyut. 7. §. szerinti nyilvántartásban levő állami és társadalmi rend elleni büntetések személyi adatainak közlése végett. Ez idő alatt esetleg már polgári ruhás nyomozók kirendeléséről is gondoskodni kell.

A felderítőmunkában és idegenellenőrzésben igen jó szolgálatot tehet — már csak helyi és személyi ismereteinél fogva is — néhány erre alkalmas, teljesen megbízható B. egyén. Ne feledkezzünk hát meg róluk. Különösen a gyanús, megbízhatatlan elemek szoros szemmel-

tonáktól hemzsegó tájat s meglegedése jeléül többször is így kiáltott fel:

— Brávó!... Brávó! !

Bacsik Mihály állította, tehát kellett lennie valaminek a dologban. Mert világlátott, komoly ember volt Bacsik Mihály, aki Amerikában is járt már akkor.

Az egész falu bódult volt ezen a napon, mialatt öcsém a dézsavízben lubickolt meztelenül s nagy elégtétellel selypegetett maga elé:

— Huszárj leszet...

Ugyanabban a pillanatban a vén Kundri vágatott végig a falun s mind azt kiabálta hadarva a nagyutcán, akár az eszelős:

— Mihályi felől annyi lovas gyön a falunak, hogy nem látni a végöket!... Meghajlik alattok a föld!

Minden ember, asszony, legény és leány és gyermek a házuk előtti kiskertekbe, kiskapukba és a hidacsákra özönlött ki erre s várni kezdett szívdobogva. Apám, aki odahaza tartózkodott történetesen, szintén kiállt a kiskapuba, tisztelgő-állásba vágta a két lábát, kalapját a kezébe fogta, pipáját meg zsebredugta. (Mert komoly dolgokról volt szó ezúttal és nem galuskáról!). Ez a fegyelmezett magatartása érthető volt, hisz alig két esztendővel előbb Pesten szolgált még, főhajt-tüzéri minőségben... Jóska öcsém ugyancsak kikecmergett a dézsából, felkötve lovassági kardját (a kukoricahajjal), a csákót még reggel húzta le csaknem a nyakáig s akkor ő is kitotyogván a kapu elé, odaállt apánk oldalára peckes-állásban, de pucéron egyébként...

Akkor már jöttek is a huszárok!

Jöttek a huszárok a felvég irányából s abban a pillanatban sóhajtott és megszeppent mindenki... Jöttek

utcaszélességben, fel-felhorkanó lovaikon, közömbösen a nyeregben és rátartian mégis. S fokunkint felujjongott mindenki!... Legelől egy tiszt aranygallérban, kivont karddal. A huszárok kardjai is ki voltak húzva, himbálóztak a fekete csákóforgóik s hólyagszínű volt a csákójuk...

Jöttek szakadatlanul... Mint az ár!

Már a kapunkig ért el az élen haladó tiszt s visszatisztelgett az apámnak. Jöttek a huszárok utcaszélességben, lovaik fel-felhorkoltak, sok szíj volt a lovakon, valamennyi habos a tajtéktól, a lovasok apró bajuszkája feketére szurkolva és hegyesre pödörve ki. Olyan huszárok következtek aztán, akiknek fekete volt a csákójuk, kék a mentéjük, a forgóik meg egyszer feketék, másszor fehérek... Hosszú ideje özönlöttek már utcaszélességben, amikor valamelyik lovasnak dalra csendült meg a mély hangja, szívigmarkoló búbanattal:

Már ezután arra veszem az utat,

Merre az a két fényes csillag mutat...

Egyszerre megzendült a dal, végig-végig a sorokon, valamennyi huszár száján, mélyen és fájdalmasan, hogy még az élen léptető tiszteknek is lecsuklott a feje:

Két fényes csillag mutatja a hazámat,

Három éve nem láttam a babámat...

Az volt a katonavilág!

Zengett-zengett a hazavágyakodó dal, setéten és búszultan néztek maguk elé a huszárok, a lovak bókolgattak a fejükkkel s akkor váratlanul valamelyik falusi kezdte ismételni a dalt, talán Polyák András:

Már ezután arra veszem az utat...

tartásával és be nem jelentett idegenek felkutatásával bízhatjuk meg őket.

A felderítés eredményeként szükségessé válhatik, hogy egyes gyanús egyéneket a fogadás, felvonulás és ünnepség egész tartamára megakadályozzuk szabad mozgásukban. Ennek elrendelése végett a közigazgatási hatóságokhoz kell fordulni, hacsak az illető őrizetbevételére egyébként is nincs ok (pl. tettenérés, igazoltatás fejleményei stb.).

Különösen fontos a fogadás, felvonulás és ünnepség útvonalán és terein levő összes épületek fe'lderítése, állandó figyelése és ellenőrzése. Erre a célra is jól felhasználható — a polgári ruhás nyomozókon kívül — néhány alkalmas B. egyén.

Az idegenrendészet teljesítéséhez tervet kell készíteni, melyből kitűnjék, mikor, hol és milyen személyek igénybevételével kell azt keresztülvinni.

Az idegenrendészet eredményét naponta, naplószerűen fel kell jegyezni, hogy a napló ismételt áttanulmányozása után megfelelő kép alakuljon ki a parancsnok előtt s így, ha egyes hiányosságokat észrevesz, póttintézkedéseit megtehesse.

Az idegenrendészet ellenőrzésére vonatkozó naplószerű előjegyzés naponkénti beosztással a következőket tartalmazza:

1. Az ellenőrzést kik, milyen szolgálati lappal? 2. Mikor, mettől meddig? 3. Hol, mely őrzőjáratban, községekben, utcákban, helyiségekben, stb. helyeken és személyeknél teljesítették. 4. Az ellenőrzés alkalmával, névszerint felsorolva, kik lettek igazoltatva és milyen eredménnyel? Igazoltatott külföldiek útlevelének száma. 5. Igazoltatott

egyének priorállásának eredménye, tudakozó-lapok megőrzése. 6. Gyanúokok. 7. Vonatkozó iktatószámok. 8. Az idegenrendészet során gyanúsaknak talált személyekkel milyen eljárás lett követve, őrizetbevétel, elfogás és melyik hatóságnak, parancsnokságnak lettek átadva. 9. Megjegyzés.

Ebből az előjegyzésből, mint a közbiztonsági felderítés egyik eredményéből, könnyű áttekintést lehet szerkeszteni és következtetni egy vagy több irányú gyanús szervezkedésre, mozgólódásra, mely végeredményében egy későbbi erőszakos cselekmény leleplezésére, megakadályozására vezethet.

Az érdekelt őrsöt az idegenellenőrzés kezdetétől fogva megfelelően meg kell erősíteni.

Ad II. Kémelhárítás. Az idegenrendészzettel párhuzamosan a kémelhárító-szolgálatot is kell végezni, az ismert rendelkezések betartása mellett.

Ad III. Fogadó- és rendezőbizottságok tagjaival való előzetes megbeszélés. A bizottságok tagjainak igazolványokkal és jelvényekkel való ellátása. Fényképezés. Minden fogadtatást, nagybobszabású ünnepséget, felvonulást stb.-t, mely alkalmakkor megelőző, karhatalmi és rendfenntartó szolgálatot kell teljesíteni, előre elkészített terv alapján, alaposan és jól meg kell rendezni. A rendezést a rendezőbizottság végzi, élén a rendezőbizottsági elnökkel, akiknek segítségére vannak a rendezők. A rendezőbizottságban rendszerint helyet foglal a közigazgatási hatóság egyik tagja és a magas személyiség utazása alkalmából az utazást szabályozó kiküldött is.

A tervezett fogadtatás, ünnepség stb. hírülvétele után a területileg illetékes csendőrpáncsnoknak a ren-

S vitték-vitték a huszárdalt harsányan és könnyes arccal. Vitték az egyre befelészakadó lovasok, vitték a falusiak egytől-egyig. Fújta Bacsik Mihály, aki beszélgetések alkalmával gyakran alkalmazta ezt az angol szót: gudbáj! (akkoriban tudniillik már megjárta Amerikát), fújta Peterscsák meghatódott szívvel, pedig nem is volt katona addigi életében, fújta Setéth Máté kisbirtokos, miközben két ujja közé fogta az apró állát, élesen vitte a dalt az öreg Kócsy, akiből mindig fityegett valami madzag, égnék emelte arcát Párnahaj János, úgy harsogott, miközben sebesen potyogtak a könnyei... csengő hangon daloltak fiatal menyecskék s eladósorban lévő gyenge hajadonok, még a vén Tománé is beléereszkedett szintelen hangjával, sőt apámon is annyira erőt vettek a régi emlékek, amikor annyit, de annyit vágyakozott szülőföldje után, hogy beledörmögött morgó basszusával:

*Két fényes csillag mutatja a hazámat,
Három éve nem láttam a babámat...*

Zengett-zúgott a katonadal: az egész falu, az egész környék megmozdult tőle s azalatt özlönlöttek a huszárok egyre. Utcaszélességekben jöttek, csákok szinte egyszer szürke, másszor fehér, ismét fekete volt, vitték-vitték a legkeserűbb dalt, hogy még az élen lovagló tisztek feje is leesett tőle. Jöttek nyalkán és elszomorodott tekintettel, jöttek habos lovaikon, amelyek fel-felvágták a fejüket olykor... Szíjak táncoltak a lovakon, feszültek a nyergek, keményen nyúltak ki a csizmákban, melyek végében apró sarkantyúk fénylettek, aközben pedig kihúzott kardjaik fel-felvillantak az augusztusi napban... Uram-Teremtőm, micsoda katonavilág volt az! Jött ott talántszezer huszár is a felvég felől!

Jóska öcsém még egyre úgy állt a kiskapuban, apám mellett, moccanás nélkül, feszesen. Állt meztelen állapotban, ahogy éppen kilépett a vizes dézsából, oldalára odakötve a kard, melyről lefityegett a kukoricacselyem, fejében a nagy piros csákó és míg tisztelegve klappantotta össze a két csupasz sarkát, szüntelenül azt motyogta maga elé:

— Huszáj leszet...

Talán álló óráig vonultak át a falun a lovasok... Egyszer aztán elhaladt az utolsó négy lovas is és távolodott, mindig távolodott a könnyfacsaró ének:

Merre az a két fényes csillag mutat...

Elhallgatott egyszerre a falu... És rémült csend állt be akkor.

Férfiak, asszonyok, leányok, legények eltűntek valamerre. Férfiak, legények azért talán, hogy elgondolkozzanak keveset a nehéz katonasorson, menyecskék és leányok azért talán, hogy kisírhák magukat az elvonult lovasok után... S halott lett a határ is körülökörl... Elhallgattak az ágyúk, a szuronyok nem csillogtak többé az augusztusi napban és katonai konyhák nem füstölögtek sehol, ameddig el lehetett látni szemmel.

Eltakarodott minden katona.

Félóra múlva nagy üresség és nagy csend ásitozott az utcán. És csend volt az udvarokon, meg a kertekben is. Senki sem volt sehol, mindössze Jóska öcsém állt a kapunk előtt csupaszon, oldalára kötött fakarddal, nagy piros csáköval a buksi fején. Nézett maga elé, nézett igen komolyan s egyszer felsuttogott még:

— Huszáj leszet...

Zsibbadt csend volt mindenfelé. Mindössze lejjebb, a Galgányék háza előtt, néhány veréb fürdött a porban.

dezőbizottság elnökével az érintkezést azonnal fel kell vennie, mint aki a közbiztonsági szolgálat ellátásáért a felelős (1. Szut. 573., 594., 599., 616., 617. pontjait).

A rendezőbizottság tárgyalásain a csendőrpáncsnoknak jelen kell lenni, hogy a rendezés mérvéről állandóan tájékozódhassék és a Szut. 64. pont 15. a'pontjában előírt jelentéseit megtehesse. A csendőrpáncsnok a rendezőbizottság tárgyalásain a bizottságot a titoktartás szem előtt tartásával a felderítés folytán elért eredményről tájékoztatja; a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatosan esetleg rendezési javaslatokkal kell élni.

A nagyobb biztonság elérése érdekében a javaslatot tevő csendőrpáncsnok tartása szem előtt, hogy a felvonulás (bevonulás) útvonalának megállapításánál a szűk utcák és terek kerülése ajánlatos, sőt szükséges lehet. célzás és a járóműhöz való férkőzés megnehezítése végett.

Az érdekelt csendőrpáncsnokokhoz tartozó csendőrök a rendezőbizottság minden egyes tagját ismerjék.

A bizottság minden tagját megfelelő igazolvánnyal, ha szükséges, fényképes igazolvánnyal, a fogadtatás, ünnepség stb. napján pedig látható jelvénnel is el kell látni. A látható jelvények lehetnek karszalagok, vagy a mellen viselhető kokárdák. Ezeket a rendezőjelvényeket célszerű a közigazgatási hatóság nedves bélyegzőjének lenyomatával ellátni.

Ha szükséges, akkor a fogadásnál megjelenőket is el kell látni igazolvánnyal.

A rendezői jelvényeket célszerű csak a legutolsó napon kiadni, hogy avatatlanok hasonló jelvényeket késztítve, visszaéléseket ne követhessenek el.

A rendezők névjegyzékét azoknak ellenőrzése és megismerése végett az érdekelt csendőrpáncsnokkal közölni kell.

A rendezőbizottság tagjai rendszerint értelmesebb és megbízható középosztálybeliek, iparosok, kereskedők, levente-oktatók, vitézek sorából szoktak kikerülni.

A rendezőbizottság tagjai nagy helyi és személyi ismerettel rendelkezzenek, azért az érdekelt csendőrpáncsnoknak az idegenellenőrzéshez és a kémelhárító szolgálat ellátásához mint B. egyéneket kell őket beszervezni.

Ha a fogadtatás, ünnepség végérvényes és részletes programja megvan, akkor azt a közvetlen előljáró páncsnokokhoz fel kell terjeszteni, a szükséges erő igénylésével együtt.

A fogadás, bevonulás és egyéb ünnepségek útvonaláról — színhelyéről — nagyarányú vázlatot kell készíteni, melyből a közigazgatási hatósággal és a rendezőbizottsággal történt megállapodások — intézkedések — után, úgymint az álló örök és mozgó járőrök, csendőrtartalék felállítási helye, ellenőrzési körletek, sorfalak, gyalogosok és járóművek által használandó útvonalak, utcalezárások, egyirányú forgalom, járóművek részére telephelyek, közlekedést szabályozó csendőrök, hivatalos személyiségek és a nézőközönség részére fenntartott helyek, elsősegélyt nyújtó állomások, gyanús egyének lakásai és még egyéb fontossággal bíró épületek, kiállítások, sportpályák stb. részletek pontosan kivehetők legyenek.

A magas személyiség elhelyezéséről — szállásáról — szolgáló és azokról az épületekről, melyekben a magas személyiség bármely okból megjelenik, ugyancsak célszerű vázlatot készíteni, melyekből az épület biztosítására vonatkozó intézkedések, úgymint be- és kijárás, örök felállítási helyei stb. szükséges adatok kivehetők legyenek.

Hasonló sokszorosított vázlatokkal az ellenőrző páncsnokokat is el kell látni.

Ezeket a vázlatokat az előbb említett jelentéssel együtt, a közvetlen előljáró-páncsnokokhoz ugyancsak fel kell terjeszteni.

Fényképfelvételeket csakis a rendezőbizottság és a közigazgatási hatóság engedélyével és igazolvánnyal ellátott egyének készíthetnek.

Ad IV. Vasútállomás, vasútállomástól a községbe és a községen keresztülvezető útvonal biztosítása az elhelyezésig — szállásig — vagy az ünnepség stb. színhelyéig.

a) Vasútállomáson. A vasútállomásra való érkezés és indulás alkalmával a vasútállomást és annak környékét le kell zárni. Ott csak az előre igazoltatott és igazolvánnyal ellátott vasúti személyzet tartózkodhatik.

A vasútállomáson és környékén lakó vasúti alkalmazottak lakásában tartózkodó személyek, főként idegeneket és a szolgaszemélyzetet igazoltatni kell. Ha szükséges, a nemkívánatos idegeneket a közigazgatási hatóság útján el kell távolítani.

Eme tevékenység fontosságának kidomborítására felémleltem, hogy egy hasonló rendfenntartó szolgálat alkalmával az idegenek ellenőrzésekor egy kisebb vasúti állomáson két idegent fogott el a járőr. Az egyik engedély nélkül otttartózkodó külföldi, a másik pedig egy körözött egyén volt.

A vasútállomást és az ahhoz tartozó lakóhelyiségeket, padlásokat, raktárakat, műhelyeket, víztornyokat, vízdarukat és őrbódékat, váltókat, stb., műtárgyakat és helyiségeket, ha gyanú van: a raktárban levő anyagot, árukat alaposan át kell vizsgálni.

Hasonlóan át kell vizsgálni a vasútállomáshoz közeli, polgári egyének által lakott épületeket és azok tartozékait, távolról lö. stb. fegyverrel elkövetett erőszakoságok megakadályozása végett.

Ezeket az átvizsgálásokat az idegenek ellenőrzése alkalmával, a fogadás előtt és a fogadás napján, tehát többszörösen, rajtaütés- és razziaszerűen kell teljesíteni.

Fogadáskor ablakokban, padlásokon, raktárakban stb. emberek által rendszeresen nem lakott helyiségekben nem tartózkodhatik senki sem. Ablakokat, ajtókat be kell zárni. Virág dobálása tilos.

Ha a biztosítandó magas személyiség menetrend szerint közlekedő vonattal érkezik, az érkező utasok addig nem szállhatnak ki, míg a fogadtatás és az elvonulás meg nem történt.

Ha a fogadtatás hosszabb időt venne igénybe, az érkező utasok az állomás területét egy külön meghatározott útvonalon mielőbb hagyják el.

Az elutazó, de megfigyelt közönséget félreeső külön helyen kell csoportosítani és a beszállást felügyelet alatt és minél rövidebb idő alatt be kell fejezni.

Ez utóbbi részleteket a rendezőbizottsággal és a vasút illetékes tényezőivel előre meg kell beszélni.

A szükséges közel- és távolfekvő helyekre, a vasútállomás be- és kijárataihoz, továbbá a közeli és jó betekintést nyújtó magasabb pontokra, járőröket kell állítani.

A bevonulási menethez kirendelt járóműveket számozni és azokat telephelyen sorszám szerint kell gyülekeztetni.

A telephelyen gyülekező járóművek felállításával és

A karácsonyi ajándék-asztal mellett.

(Schäffer felv.)

irányításával megbízott rendezőt névjegyzékkel kell el-
látni, hogy a bevonulási menetben résztvevők melyik
járművet fogják használni. Ez a járműbeosztás az egész
ünnepség, ünnepség-sorozat ideje alatt állandó szokott
lenni.

A járművek vezetőit a menetnél betartandó távol-
ságokra ki kell oktatni. A járművek vezetőit megbíz-
hatóság szempontjából ellenőrizni és ha szükséges, elő-
zően prioritálni kell. Mozgóképfelvétel miatt a járó-
műveket lassítani nem szabad.

b) Vasútállomástól a községbe vezető útvonalon.

Aszerint, hogy a vasútállomástól a községbe vezető
be nem épített vonal dombos vagy sík, nyílt vagy fedett
terepen vezet, ezeknek figyelembevételével kell az álló
öröket felállítani.

Az álló örök általában felállíthatók 50 métertől
kezdve, a biztosítás mérvéhez képest 150—200 méterig,
esetleg nagyobb távolságra is.

Ha az útvonalat egyik vagy mindkét oldalról hegy-
vagy dombvonulat kíséri, akkor a hegy- vagy dombvonu-
latra 200—300 méter — esetleg nagyobb — távolságra
mozgó járőröket kell kiküldeni. Az útvonalat 2—3 kilo-
méteres szakaszokra kell beosztani ellenőrzés szempont-
jából.

Az egyes álló örök felállítási helyét megjelölhetjük

kilométer és azok között levő 100 méteres szelvénykövek,
távbeszélőoszlopok folyószámozása, útelágazások, jelleg-
zetesebb tereptárgyak vagy terepfedezet stb. szerint.

A járművekkel történő menetbe, ha szükséges, 1
járműre 2—3 főből álló járőrt, esetleg polgári ruhás
nyomozókat is be kell osztani, hogy minden eshetőségre
számítva, közbiztonsági közeg azonnal rendelkezésre
álljon.

Lófogatokon történő menetnél célszerű lovascsend-
őrök beosztása, akik a magas személyiség kocsija körül
elosztva lovagolnak. Gépkocsin történő menetnél a magas
személyiség autóját, ha arra szükség van, motorkerék-
páros csendőrök kísérik.

A biztonságot szolgálhatja az az intézkedés is, mi-
kor a biztosítandó magas személyiség nem az előre ki-
jelölt és számú járművön foglal helyet. Az ilyen sorrendi
változtatás csak az induláskor kerülhet nyilvánosságra.

(Folytatjuk.)

DE MONZIE FRANCIA POLITIKUS NYILATKO- ZATA:

A trianoni és saint-germaini szerződések meg-
szerkesztőinek tudatlanságára és lelkiismeretlenségére
nincs mentség. Közvetett módon még viselni
fogjuk örültségüknek büntetését.

A kínvallatásról.

Írta: KRIMINALISTA.

(Befejező közlemény.)

A hevesvérű spanyolok és olaszok mögött azonban Európa többi népei s így a jóval nyugodtabb természetű németek sem maradtak el.

A különböző hercegségekre, fejedelemségekre, választófejedelemségekre tagolt német birodalomban az igazságszolgáltatás nem volt egységes és így az ott uralkodó viszonyokról is nehéz egységes képet nyújtani. V. Károly német-római császár 1533-ban kelt büntető-törvényét (*Constitutio criminalis Carolina*) ugyan az egész birodalom elfogadta, de a jogaikra kényes fejedelmek és rendek szorgalmazására a törvény előszavába belekerült az a mondat, „hogy a törvény a választófejedelmek, fejedelmek és rendek hagyományos, jogos és méltányos szokásait nem érinti”. Emiatt az egységes igazságszolgáltatás természetesen nem valósulhatott ugyan meg, de az említett hagyományos, jogos és méltányos szokások között mindenhol ott szerepelt a vallomás kicsikarását célzó kínvallatás, mely helyenként legfeljebb eszközeiben és eljárási módjaiban változott és úgy az egységesség legalább e téren biztosítva volt.

A XVI. században és az azt követő időkben Németországban a hüvelykszorító, a lábszorító (az úgynevezett spanyolcsizma), a karok hátra vagy előre kötözése, a felhúzás vagy a kínzólétrán való nyújtás és a delikvens égetése, pörkölése voltak a leghasználatosabb kínzóeszközök, illetve eljárások.

A hüvelykszorító két, fatömbre erősített vaslemezről állott, melyeket két-három csavarmenettel össze lehetett szorítani. A hüvelykujjak természetesen a vaslemezek közé kerültek, melyek belső felületét rovátkázással vagy más hasonló módon tették érdessé. A fájdalmak növelése céljából a hóhér a lemezek összecsavarása után a csavarkulccsal a felső lemezt ütögette.

Az egyszerű hüvelykszorítón kívül úgynevezett kettős hüvelykszorító is volt használatban. E szerszám néhány példányát — melyet „spanyolbak” néven is emlegetnek — a bajor nemzeti múzeum őrzi. A kettős hüvelykszorítóba beszorították a két hüvelykujjat és alá a két lábnyújtást, miáltal a test teljesen meggömbült. Ezután a lábak és a karok közé vaspálcát helyeztek, melynél fogva az áldozatot a magasba húzták és azután ott függni hagyták.

A karok kötözésére fennmaradt írásokból nehéz ennek az eljárásnak részleteit elképzelni. Az egyik ilyen leírás szerzője, egy hóhér, maga is megjegyzi, hogy az eljárást nehéz leírni, azt be kell mutatni, hogy részleteiben is mindenki megértse. A lényeg abban állt, hogy a karokat vagy a test előtt, vagy mögött kötelekkel többszörösen összehurkolták és azután a köteleket — fadarabok csavarásával — mind szorosabbra és szorosabbra húzták, de volt ennek olyan változata is, hogy az áldozat két oldalán álló hóhérok a köteleket teljes erejükkel ide-oda rángatták úgy, hogy a kötelek fűrészként hatottak és csontig hatoló sebeket okoztak.

A lábszavar vagy spanyolcsizma két vaslemezről állott, melyek közé az alsó lábszárat helyezték és azután a hüvelykszorítóhoz hasonlóan összeszorították. Az alsó lemez egyenes, a felső hajlított volt. A szenvedés növelésére gyakran egy négy, éles szögletű fadarabot helyeztek a felső lemez és a láb közé. A lemezre való kopogtatás ennél a kínzóeszköznél is divatban volt. Az egy-

szerű spanyolcsizmának volt egy — kegyetlenség szempontjából — magasabbrendű változata is. A széken ülő vádlott mindkét lábát spanyolcsizmába helyezték és azokat szorosan egymáshoz kötötték. Ezután a két csizma közé felülről éket vertek be, először egyet, azután kettőt és így tovább, aszerint, hogy a megkínzott megtört-e már vagy sem.

A legkedveltebb kínzóeljárás a németeknél is a nyújtás volt. Ezt többféle módon alkalmazták. Így: az áldozatot megkötözött karjainál fogva csigán keresztülfutó kötélen felhúzták és lábaira — gyakran a láb nagyujjaira — súlyos köveket függesztettek. A másik módszer szerint a nyújtás a létrán, a gördülő deszkán vagy a nyújtóágyon történt. Egyes helyeken a nyújtásnál úgynevezett „spékelt nyulat”, azaz számos hegyes vasdarabbal tűzdelt fahengert is helyeztek az áldozat háta alá, máshol viszont a nyújtásnál a test olyan deszkán feküdt, melyből éles faszegek álltak ki.

Az égetéshez szurkot, ként, alkoholt és faggyúgyertyát alkalmaztak.

Rendkívüli kínzóeszközök közül, melyek nem voltak általános használatban, említésreméltó az úgynevezett félelemszék vagy szűzszék, a spanyol nadrágtartó és a pommerániai sapka. A félelemszék fából készült. Támplája, ülőkéje, kartámaszai kb. 3 cm. hosszú, hegyes faszögekkel voltak borítva. Ezt a kényelmetlen ülőalkalmatosságot, melyen az áldozatnak természetesen ruha nélkül kellett helyet foglalnia, gyakran lábszorító csizmával is kombinálták. továbbá a törzset és karokat szöges vaspántokkal odaszorították a szék támlájához. A spanyol nadrágtartó két szöges vasabroncsból állott. Ezek egyikét a mell magasságában, a másikat a törzsközép táján helyezték szorosan az áldozat teste köré. A két abroncsot — a vállakon keresztül — két szeges vaszalag kötötte össze.

A pommerániai sapka csavarok segítségével a koponyát szorította össze.

A felsorolt eszközök mellett tanuskodnak, hogy a feltalálói és alkalmazói nem lehettek kényes természetű, érzelgős emberek. Őket csak az a gondolat vezérelte, hogy a vádlottnak minél nagyobb szenvedést okozzanak és ezáltal minél hamarabb eljussanak az óhajtott bizonyítékhoz, a beismeréshez. Ilyen körülmények között mosolyogni kell, hogy az akkori törvények milyen álszenteskedő határozványokat tartalmaztak a kínvallatásoknak alávetendő vádlott érdekében. Így pl. az 1736. évi hannoveri bűnügyi utasítás többek között a következő rendelkezéseket tartalmazza: A bíró a tortúrát csak olyan módon és mértékben alkalmazhatja, hogy az a vádlott végtagjait és egészségét ne veszélyeztesse; nők, gyenge testalkatúak, betegek ellen a nyújtás helyett csak láb- vagy hüvelykszorítót szabad alkalmazni; a vádlottat orvos vagy sebész vizsgálja meg, hogy kibírja-e a tortúrát; a tortúrát mindig korán reggel kell kezdeni, amikor a vádlott gyomra teljesen üres, mert a tele gyomor a vádlott egészségére a kínzásnál hátrányos lehet; a kínzásnak egy órát nem szabad meghaladni stb. Mindez azonban többé-kevésbé írott malaszt maradt, mert ezt a kort a bírói önkény jellemezte és a gyakorlatban a bíró azt csinálta, amit akart. Önkénye az akkori törvények tág keretek között tartott és bizonytalan szövegezésében messzemenő támaszt talált. Szolgáljon erre például egy 1631-ből származó kínvallatási jegyzőkönyv, melynek tanúsága szerint egy szerencsétlen terhes állapotban levő nő ellen a következő kínzóeszközöket alkalmazták: 1. A hóhér kezeit megkötözte és a létrán nyújtotta. A testére hurkolt kötele-

Amit vissza kell szerezniünk: Trencsén.

ket oly erősen megszorították, hogy „szíve a testében majdnem összetört”; 2. a hóhér szeszt töltött a fejére és a haját leégette; 3. hónaljában és nyakán a hóhér kénvirágot gyújtott meg; 4. hátrakötött kezeinél fogva kötélen felhúzta a menyezetre; 5. a felhúzás, leeresztés és újból felhúzás négy órán keresztül tartott; ez alatt az idő alatt a bíróság reggelizni ment; 6. a hóhér az asszony karjait és lábait hátrakötözte; 7. hátára pálinkát öntött és meggyújtotta; 8. súlyokat helyezett a hátára, azután a testet a magasba húzta; 9. újból a létrán nyújtotta; 10. háta alá tüskedeszakát helyezett, azután kezeinél fogva felhúzta a magasba; 11. 50 fontos súlyt kötött a lábaira, azután kezeinél fogva felhúzta; 12. a hóhér az asszony lábait spanyolcsizmába helyezte és a csizmákat annyira megszorította, hogy a vér kiserkent lábujjaiból; 13. a láb- és hüvelykzsorítót újból alkalmazta; 14. a továbbiakban a fentiek megismétlésén kívül még gúzsbakötés és megkorbácsolás szerepelt. Mindez egy nap alatt. Este a kínvallatást „megszakították” és másnap reggel újból folytatták. Ha a szerencsétlen áldozat már nem bírta a kínokat és beismerte azt, amit tőle vártak, akkor még korántsem szabadult a további kínzástól, mert a bírák most már a részleteket, a bűntársak, bűnjelek rejtekhelyének megnevezését stb. követelték. Ha az áldozat történetesen ártatlan volt, akkor ezekre vonatkozólag természetesen nem tudott nyilatkozni. A bíróság ezt csökönyösségnek, megrögzöttségnek minősítette és újból hozzálátott a kínzáshoz, ami azután nem ritkán arra vezetett, hogy a vádlott,

csak hogy a kínoktól szabaduljon, ártatlan embereket nevezett meg bűntársaiként. Ilyen módon gyakran egész bűnperliavina indult meg, amelynek során sok ártatlan ember került a kőpadra.

A kínzottak jajgatása zavarhatta volna a környék lakosságát, ezért a kínzókamrák rendszerint földalatti helyiségekben voltak elhelyezve, ezenkívül a hóhérok szájszeccel és úgynevezett kínzóálc alkalmazásával is gondoskodtak arról, hogy szerencsétlen áldozataik emberfeletti szenvedéseiket némán tűrjék.

A kínzás egész menetét jegyzőkönyvileg örökítette meg a bíróság. Egy 1662 szeptember 14-én Esslingen városában történt kínvallatásról készült jegyzőkönyv töredéke szolgáljon például: „Megkötözik, jajgat: — Nem mondhatom, hát hazudjak? Ó, jaj, jaj, édes uraim! — Megmarad a tagadásban. A spanyolcsizmát felteszik a lábára és kissé megszorítják. Kiabál: — Hát hazudjak, megterheljem a lelkiismeretemet? Hisz nem tudnék imádkozni! — Úgy tesz, mintha sírna, de egy könnyecsepp sem jön a szeméből. — Nem mondhatom, igazán nem, még ha lábamat el kellene is veszítenem. — Hangosan kiált: Hát hazudjak? Nem mondhatom, nem tudom! — A csizmát erősen megszorítják! — Ó, ti kényszerítitek az embert! — Borzalmasan kiáltoz: — Ó, édes uraim, Istenem, beismerném, ha tudnám, ne

KI TUDJA?

Mi a Julián- és a Gergely-féle naptár?

kényszerítetek a hazugságra! — A csizmát még erősebben megszorítják. Keservesen üvölt: — Ó, édes uraim, ne okozzatok nekem ilyen nagy fájdalmat! Ha az ember nektek valamit mond, mingyárt újabbat is akartok tudni!" stb. Borzalmas, pedig ez a kínvallatás az enyhébbek közé tartozott, hiszen, mint említettem, a spanyolcsizmát nők, aggok és betegek ellen is lehetett „enyhébb eszközként" alkalmazni.

A kínvallatásra Németországban elsőnek Nagy Frigyes, a poroszok nagy királya mérte az első halálos csapást. Erdemes egy pillanatra méltatni azt az eseményt, mely a felvilágosodott, bölcs királyt, ki a kínvallatásnak sohasem volt barátja és annak alkalmazását uralkodása alatt erősen korlátozta, végül is határozott cselekvésre készítette.

Berlinben, az Alexanderplatzon lakott egy gyermektelen özvegyasszony, akit egy reggel holtan találtak. Ismeretlen tettes kötéllel megfojtotta. A gyanu egy teológiai hallgatóra irányult, aki az özvegnél lakott. Letartóztatták és kikérdezték. A szerencsétlen papnövendék nem tudott elfogadható alibit igazolni. Azzal védekezett, hogy előző napon a környékre ment egy paptársát meglátogatni. Visszatérőben a sötétségben eltévedt úgy, hogy az éjszakát a szabad ég alatt töltötte. A bírák ezt nem hitték el neki és kínvallatás alá vetették, melynek eredményeképpen kicsikarták belőle a beismerő vallomást, hogy az özvegyasszonyt ő ölte meg. A teológus beismerése ismerősei körében óriási feltűnést keltett. A szelíd természetű fiatalemberről senki sem tudta feltételezni, hogy ilyen súlyú bűnnel terhelte volna meg a lelkiismeretét. Barátai deputációba tömörülve, felkeresték a nagykancellárt és tudomására hozták aggályait az azzal, hogy a hamis beismerő vallomást csakis a kínzás csikarhatta ki a szerencsétlen papnövendékből. Időközben a hullát megvizsgáló berlini hóhér azt vallotta a bíróság előtt, hogy az özvegyet szakszerűen kötött csomóval fojtották meg. A nagykancellár magához hívatta a hóhért és megkérdezte, hogy mit ért „szakszerű csomó" alatt. A hóhér elmondta, hogy a megfojtásnál használt kötél végén olyan csomót talált, melyet csak szakképzett hóhér tud csinálni. Tévedésről szó sem lehet, más ilyen csomót nem köthet, mert az a csomózási mód a hóhérok hivatalos titka. Ezt a csomót csak olyan ember köthette, aki a hóhérmesterséget kitanulta. A nagykancellár azonnal elrendelte a nyomozást az irányban, hogy a gyilkosság idejében tartózkodtak-e idegen hóhérok vagy hóhérségek Berlinben. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a gyilkosság előestéjén két spandaui hóhérlégény érkezett Berlinbe, akik a meggyilkolt asszony fivérei voltak. Letartóztatták őket, a gyilkosság elkövetését be is ismerték. A papnövendék tehát ártatlan volt, dacára a kínzás által kicsikart beismerő vallomásnak. Szerencséje volt barátaival, akik közbevetették magukat az érdekében, különben a halálos ítélettől semmi sem menthette volna őt meg. Midőn ez az eset Nagy Frigyes tudomására jutott, a tortúrát 1754-ben az egész országban azonnal eltörölte. Példáját nemsokára a többi német államok is követték. Mária Terézia a tortúrát 1774-ben törölte el országaiban. A végleges kegyelemdöfést ennek az intézménynek azután a francia forradalom adta meg, bár helyenként az emberek még mindig nem jőzanodtak ki és a kőpad még a XIX. század elején is alkalmazásban volt.

Azt hiszem, hogy mi, a XX. század gyermekei, akik az emberiség érzését már az anyatejjel szívtuk magunkba, csak felháborodva, borzalommal és undorral tudunk erre a korra rágondolni, melyben az igazságot

ilyen kegyetlen, embertelen eszközökkel keresték. Talán valamennyire még megértendő a régiek eljárását, ha az alkalmas lett volna a cél elérésére: az igazság kiderítésére. Ezt azonban kereken tagadnunk kell. Tanulságosabb, bizonyítóbb erejű példát erre annál az esetről, amely Nagy Frigyes a tortúra eltörlésére bírta, keresve sem lehetne találni. Kínzással nem lehet az igazságot kifürkészni. A kínzás legfeljebb azt dönti el, hogy kinek van erősebb szervezete, idegzete és az a képessége, hogy fájdalmakat el tudjon viselni. A szegény papnövendék nem volt elég erős erre, összeroppant testileg-lelkileg. Papjelölt létére inkább a szörnyű bűnt, a becselenséget és a várható halálos ítéletre tekintettel — a dicstelen halált választotta, mint a további kínzást és szenvedéseket. Ez az eset hű tükre a kínvallatással kikényszerített beismerés értékének. Csodálkoznunk kell, hogy elődeink erre az egyszerű, kézenfekvő igazságra nem jöttek rá. Talán azért nem, mert hozzánk viszonyítva, elmaradottabbak, kevésbé felvilágosodottak voltak, mert egész más gondolat- és lelkivilágban, más életviszonyok és körülmények között éltek és a büntetőjogi segédtudományok akkori fejletlen volta következtében nem állottak egyéb olyan hatékony eszközök rendelkezésükre, mint ma nekünk.

Mindez mentségükre szolgál talán a régieknek, de nem találhatunk mentséget olyanok számára, akik ma, midőn a magas színvonalon álló modern kriminalisztika az igazság felderítését célzó, kiváló eszközök és eljárásmodok gazdag fegyvertárával szolgál, törvényt, szabályt felrúgva, a középkori igazságszolgáltatás, kínai rablók vagy exotikus afrikai néger törzsek módszereirez hasonlóan, az igazságfelderítés munkájában tudást, leleményességet és fáradságot a nyers erőszakkal pótolják és a nyomozás gerincévé az ilyen erőszakos eszközökkel kicsikart beismerő vallomást teszik. A vallomás kicsikarása érdekében használt bántalmazás, melyet minden civilizált állam büntetőtörvényhozása szigorúan tilt, lényegében semmiben sem különbözik a mult kínvallatásától. Az eszközök mások, de a lényeg, a vallomásnak testi szenvedések okozása, tehát a kínzás útján való kicsikarása ugyanaz.

A kínvallatásról közölt néhány szemelvény, a mult igazságszolgáltatása eme eltévelyedésének vázlatos ismertetésén felül, elrettentő emlékeztető is mindazok számára, akikben netalán hajlandóság volna arra, hogy a nyomozások alkalmával meg nem engedett eszközökhöz nyúljanak. A kínzással, bántalmazással kicsikart beismerő vallomás különben is értéktelen, mert azt a gyanúsított az első alkalommal, amikor már biztonságban érzi magát, visszavonja és az is megeshetik, hogy a szenvedés ártatlan emberből váltja ki a beismerést. Ha a vallomást rövid úton az igazi tettesből csikarták ki, úgy ez rendszerint az egyéb bizonyítékok gondos gyűjtésének elmulasztását szokta maga után vonni. Az így heverni hagyott bizonyítékok javarészt később, midőn a beismerés visszavonása megtörtént, az elmúlt idő következtében rendszerint már nem lehet beszerezni. Ilyenformán az erőszakkal kicsikart beismerő vallomás sokszor egyenesen az igazi bűnös felmentéséhez vezet. Még rosszabb a helyzet akkor, ha az erőszak ártatlan emberből váltotta ki a beismerést. Ebben az esetben — az ártatlant ért súlyos jogtalanságon, meghurcoltatáson felül — az egész nyomozás helytelen irányba terelődik és a valóban bűnösnek bőséges alkalma nyílik arra, hogy meneküljön, cselekményének áruló nyomait leplezhesse stb., szóval, hogy az igazságszolgáltatás sujtó kezét elkerülje, ami nagyon sokszor teljes sikerrel is jár.

Emlékek a havasi szolgálatból.

Írta: FÜLEKI JÓZSEF alhadnagy
(Toponár).

Ma már nem sokan vagyunk, akik Erdély vagy a Felvidék 2000 méter és még magasabb hegyei között szolgáltunk. Akik még vagyunk, azok is fogyunk egyre. Ez ugyan természetes dolog, s nem is azért mondom ezt, hanem, hogy a régi szolgálattal feledésbe mennek a régi világ érdekes, szép élményei, történései. Akármilyen küzdelmes élet is volt a havasok között, mégis mindig öröm arra visszagondolni s ha én most abból a világból egy kis ismertetőt adok, az nem szerénységtől, hanem jóleső visszaemlékezés, amelyből fiatalabb bajtársaim egy kis fogalmat alkothatnak maguknak arról, mit jelentett abban a hegyes világban a portyázás.

Tudjuk a földrajzból, hogy ezek a magas hegyek régi országhatárunkat tették jórészt. Aki nem járt ily magas hegyek között, az el sem tudja képzelni, hogy milyen is az a vidék. Azt meg még kevésbé, hogy mit jelent ott járni. Még turista emberek is nagyon előkészülnek ottani kirándulásaikra, ezzel szemben a csendőr minden különösebb turista-felszerelés nélkül járta azokat a hegyeket, fensíkokat, csúcsokat. Nagyobb teljesítményeket végeztünk, mint a vérbeli, tapasztalt hegy-mászók. Én azért ma is azt mondom, hogy a legnagyobb turista: a csendőr. Akár síkon, akár hegyen.

Úgy lehet leginkább elénk képzelni egy-egy ilyen hegyi körletet, ha laza homokbuckába veder vizet csapunk bele s a vizsugarak által hasított részeket völgyeknek tekintjük avagy szakadékoknak, ahogy tetszik, a vizsugár éle által egyenesre beretvált részt pedig fensíkoknak. Most már helyezzünk el egy hangyát, esetleg egy katicabogarat a legmélyebb részbe s akkor megkapjuk azt a viszonyt, amelyben a portyázó csendőr volt, mikor elindult a völgyben levő laktanyából szolgálatba.

Miért kellett ilyen helyeken portyázni? Hiszen alig volt ott élő ember, lakóház. Igaz. De, amint mondtam, e területek képezték a határsávot. A határ meg, mióta ember van, mindig szívesen vágyott területe a bűnözőknek. A másik ok meg a falvak legelő-csordái a havasi legelőkön, azután a famunkáló telepek, erdők, szénégetők. Vannak tehát ott is elegendő.

Nem egyszer mentünk négykézláb. Fától-fáig. Nem egyszer lepott meg a szakadó eső, szakadó hó. Fedél sehol. Száritkozás? Az erdőben volt fa, lehetett tüzet rakni. Nem sajnálta senki. Száritkozni tehát lehetett. Előlről a hatalmas lángok, hátunkban a vizes ruha. Nem volt éppen a legegészségesebb.

Ha a sötét meglepett messze attól a bizonyos kalyibától, szénégető kunyhótól vagy karámtól, bizony kóborolhatott a csendőr ide-oda a rengetegben és csak nagyritkán érkezett el ide vagy oda, ahol nyugovóra hajthatta a fejét.

Fagyos föld, jeges út? Kötésig érő hó? Ismertük és — nem féltünk tőle. Vérbeli turista is otthonmaradt volna, tudva, hogy mily terep van előtte. Vagy másfelé vette volna útját.

Az ember a küzködésben megizzad. A feje bizonyosan, meg a háta. Ha leveszi a kalapját, megcsapja a hideg, metsző szél. Mert ilyenek fújnak odafent. Ha meg-megáll, a hátát is megfújja a hideg. Megállani pedig bizony kellett. Tehát, akárhogy nézzük a dolgot, min-

denképpen veszélyes volt a megizzadás. Ritkán volt baj mégis.

Az őrzéstartók időtartama nem egyszer 70—80 óra volt. Bizony, a végén nem voltunk simára borotválva. A táskaelelem? Természetes, hogy nem fért a helyén. Külön kellett vinni. Leginkább kenyeret, szalonnát. Utóbbi ugyanis jó meleget ad. Mert egyébként tejet, sajtot, túrót kaphattunk a havasi pásztoroktól. El ne felejtsem: puliszkát is ehettünk. Ki ismeri ezt a finom ételt az alföldi bajtársaim közül? Derék étel pedig, tápláló és melegítő. Sokszor viszont nyers húst is vittünk, amit nyárson sütvé készítettünk el.

Pihenőnk rendesen nagyon szegényes volt. A pásztorszállásokon, a szénégetők telepein, a kint lakók faházikóiban rendesen a földre dobott zsupszalmán aludtunk. Ezt is, ha lehetett elkerültük, mert ilyen szállásokon a jószág is ugyanabban a helyiségben (szobát nem mondok) volt, mint a gazda és — ahol mi is. Hogy aztán itt milyen levegő volt, azt külön nem kell mondani. Ha elaludtunk, nem egyszer lépett a tehén vagy bárány reánk. Amiről csak mi tehattunk. Tettünk is, hacsak odakint nem zuhogott az eső vagy a hó. Kimentünk a fák alá pihenni. Összehordtuk az almot, nagy tüzet csináltunk és pihentünk. Nem kellett félni attól, hogy ellopják a szerelvényünket. Ez az alvás azonban, már előbb is említettem, nem lehetett, de nem is volt kellemes vagy egészséges, mert elől forrósodtunk, a hátunk pedig annál jobban libabőrözött. Tudtuk, hogy fenyőfával tüzelni nem tanácsos, mert az pattog és ha nem vagyunk vigyázatosak, a ruhánk hamar tüzet fog. Meg is történt néhányszor.

Micsoda boldogság volt ilyen „kirándulás” után otthon megmosakodni, tisztálkodni, a friss, tiszta ágyban megpihenni! Meleg ételt enni és belenézni az újságba.

A háború alatt a teendőink megsokasodtak. Igen sok katonaszökevény volt a vidéken, akik nagyon féltek tőlünk, bujdosnak tehát és elképzelhető, micsoda nehézségekkel járt a kézrekerítésük. A háború utolsó esztendejében már puskával bujdosnak, tudom, hogy sokan fizettek az életükkel a szökevények üldözése közben. Én is, aki éppen a háború négy éve alatt őrsparancsnok voltam a k... őrsön, kaptam olyan üzenetet, hogy ne nagyon legyek kíváncsi arra, hogy melyik katonának ki a szeretője, mert vérbefagyasztnak. (Tudniillik, a katonaszökevényeket legcélszerűbb volt szeretőjük lakása közelében tartott les útján kézrekeríteni.). Nem csodálunk az ilyen üzeneteket, mert az őrskörletemben volt idő, hogy rövid idő alatt négy halálos kimenetelű fegyverhasználat volt katonaszökevények ellen.

Tudtuk jól, hogy az alföldön más a csendőr kosztja, lakása, körlete, egyszóval az élete, sokkal könnyebb, mégsem vágytunk el a mi körletünkből soha. Nagyon szép élete volt ott a csendőrnek, mert ott jobban éreztük, milyen öröm a nehézségeket legyőzni.

Ha megérhetném, hogy még egyszer elmehetnék oda portyázni!...

Königsmark svéd tábornok a harmincéves háború egyik legkapzsiabb generálisa volt. Éppen Prágát ostromolta, midőn a békekötés híre megjött. A volt ellenfelek most már barátságos lakomákra hívták meg egymást. Egy ilyen lakoma alkalmával azt kérdezte Königsmark, hogy meddig tudta volna még tartani magát a város. „Sokáig már nem — volt a felelet —, mert mindössze már csak egy hordó puskapor volt és a salétrom is hiányzott”. Dühösen ugrott fel a vén kapzsi és bajtársait szidva, mérgében bezúzott egy ablakot, majd dühöngő léptekkel elhagyta a termet. Nem tudta elviselni, hogy a gazdag prágai zsákmánytól elesett.

Lóismeret.

Írta: Dr. MIKECZ BÉLA törzsállatorvos.

(3. közlemény.)

A ló színe és jegyei.

A ló színét három tényezőnek a figyelembevételével: fedőszőrének, hosszúszőrének és bőrének alapján határozzuk meg.

Megkülönböztetünk: A) alapszíneket; B) színkeverékeket és C) színvegyületeket.

A) Alapszínek: I. fehér, II. fekete, III. pej, IV. fakó, V. sárga.

I. A fehér ló fedő- és hosszúszőre fehér, bőre rózsaszínű, patái viaszszárgák. Igen ritkán fordul elő. Színárnyalatai: 1. a selyemfehér, 2. a patyolatfehér. Az előbbi fényes, az utóbbi fénytelen.

II. A fekete ló fedő- és hosszúszőrei feketék, bőre és patái palaszürkék. Színárnyalatai: 1. holló-, 2. korom-, 3. bársony-, 4. nyárfekete.

A nagyon fényes fekete szőrű ló a hollófekete. Tompafényű a koromfekete. Inkább borzaltszőrű, fényesárnyalatú a bársonyfekete. A nyárfekete ló téli szőre a pofán és a haskore táján barnás árnyalatú.

III. A pej ló fedőszőrei barnáspirosak, a hosszúszőrök és a lábvégek feketék. Színárnyalatai: 1. világos-, 2. sötét-, 3. arany-, 4. pipis-, 5. meggy-, 6. őz-, 7. szattyán-, 8. gesztenyepej. A világospej fedőszőrei világosbarnáspirosak. A sötétpej sötétebb, vöröses fedőszőrökkel. Az aranypej barnáspiros fedőszőrök, csillogó, világossárgás árnyalattal. A pirospej az érett, kiszívott tajtékpipa piros színéhez hasonló fedőszőrökkel. A meggyepej meggy színárnyalatú fedőszőrökkel. Az őzpej fedőszőrei az őz tompa, hamvas színéhez hasonlóak. A szattyánpej szintén hamvas színű, sárgás árnyalatú pej, gerincélén végigvonuló fekete sávval (szíjjalt hát).

A gesztenyepej fedőszőrei a vadgesztenye barnás színéhez hasonlóak. A pej minden változatában a hosszúszőrök mindig feketék, a lábvégek nagyrészt, a paták palaszürkék vagy sávoltak.

IV. A fakó lovakat két csoportba osztjuk: a) Közönséges fakó csoport: Fedőszőrök fakószínűek, a bőr festékanyagot tartalmaz, palaszürke, sörény, farok, végtagok sötétek; sokszor a lábvégeken csikoltság (zebroid) van. Ez a szín az ősló eredeti színét legjobban megközelíti. Színárnyalatai: 1. zsemlye-, 2. hamvas-, 3. egérfakó. A zsemlye (zsömle) fakó fedőszőrei pirosas színbe játszó, mint a sült zsemlyéjé. A hamvasfakó fedőszőrei a szürke és fakó közötti árnyalatúak. Az egérfakó fedőszőrei barnásszürkébe hajlók.

b) Izabella-csoport: Festenyzetlen, sárgás rózsaszínű bőr, lábak, sörény, farok fehérek vagy szennyessárgák, paták viaszszárgák. Színárnyalatai: 1. zsufa-, 2. gerle-, 3. aranyfakó.

A zsufafakó bőre festenyzett, a fedőszőrök fakók, a hosszúszőrök világosak, a paták palaszürkék.

A gerlefakó fedőszőrei sárgásszürkébe hajlók.

Az aranyfakó csillogó sárgásba hajló fedőszőrű.

V. A sárga ló rövid- és hosszúszőrei vörösbehajló sárgák, patái sötétbarnák vagy sávoltak, viaszszárgák.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha ízléstelen cífraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Színárnyalatai: 1. világos-, 2. sötét-, 3. arany-, 4. anyag-, 5. máj-, 6. szőgsárga.

A világossárga fedőszőrei világossárgák. A sötét-sárga fedőszőrei sötétebb barnássárgák. Az arany-sárga világossárgáspiros fedőszőrei erősen csillognak.

Az agyag (szennyes vagy mocskos) sárga fedőszőrei szürkésárgák, agyagszerűek, egyforma árnyalatúak. A májsárga sárga fedőszőrei közé barnásszürke, barnás-vörös szőrök vegyülnek. A szőgsárga vagy izzadt-sárga fedőszőrei sötétbarnáspirosak, a hosszúszőrök világossárgák vagy szürkék.

B) Színkeverék a tarkaság; a fehér vagy szürke alapszínen a sötét foltok élesen elhatárolódnak.

Tarka lovak: 1. pej-, 2. sárga-, 3. feketetarka. (A színes foltok nagyok, élesen elhatároltak.) Ha a színes foltok csak aprók, túlnyomó a fehér szín, fekete-, pej-, sárga-, párduc- vagy tigristarka a ló. Agáttarkánál a színes foltok árnyékolnak.

C) Színvegyületek az, amikor két vagy többszínű szőr egymással bensőleg vegyül és nem tudjuk az összetevő alapszínek milyenségét megállapítani (például a só bors-sal vagy paprikával — utóbbi színvegyület a vörösderekesnek felel meg). Így keletkeznek a szürkék és deresek: 1. pejderes, 2. vörösderekes, 3. világos-, 4. sötét-, 5. acél- és vasderes; 6. ezüst-, 7. daru-, 8. szeplős-, 9. legyes-, 10. bogár-, 11. seregélyszürkék.

A deresek elnevezése aszerint történik, hogy melyik a túlnyomó alapszín a fedőszőrök között: pej, vörösderekes stb.

Vasderes: feje és lábvégei mindig feketék. Szeplősszürke lovon apró piros foltok vannak. Legyesszürkén apró fekete foltok. Seregélyszürkénél sötét alapon apró fénylő pettyek. Bogarasszürkénél a fekete foltok nagyobbak.

A lovak színe nem állandó, hanem az idők folyamán változik. Ősszel tompább fényű, mert ilyenkor hosszabb szőrök nőnek. Tavasszal, szőrváltáskor levedlenek a lovak: fedőszőreik rövidebbek, ritkábbak és valamivel világosabbak lesznek. Ősszel nincs vedlés, csak tavasszal.

Jegyeknek mondjuk a fedőszőr színétől eltérő foltokat. Vannak természetes és mesterséges, fehér és sötét jegyek. Megkülönböztetünk még valódi és áljegyeket. A valódi jegyek születéskor megvannak, az ál-

KISBÉR = B BÁBOLNA = B

MEZŐHEGYES = M

jegyek az élet folyamán keletkeznek külső behatásra (nyeregnyomás). A mesterséges jegyekhez tartoznak a különböző ménesekben használatos égetések (ménesbélyegek, például az állami ménesekben: Kisbéren, az angol telivér b. ny. h-én bélyeget találunk). Tájfajta bélyegek: T = tolnai félvér, Mt = mezőhegyesi tájfajta, Cs = Csongrád, Csd = csanádi tájfajta. Telivéreknél a bal, félvéreknél a jobb nyereghelyen van a ménes kezdőbetűit jelző bélyeg.

Minél öregebb a ló, annál világosabb, különösen a szürke és a deres. Leghamarabb észlelhető az őszülés a szemboltokon és a halántékon. A ló színe különösen csikókorban változik. A szürke lovak rendszeren fekete vagy piszkosbarna csikónak születnek, a fekete lovak pedig csikókorukban rendszeren deresek. A lovak őszülése a 13—15-ik életévben kezdődik.

A fej, ajkak és végtagok jegyeit az alábbi ábrák tüntetik fel.

Fekete jegyek, foltok sárga telivéreken, magas félvéreken jó származásra utalnak, „Eclips”-foltok. Népies tenyésztésben is gyakran láthatók a tolnatamási, regöly- és Pincehely-vidéki sárga félvéreken, esetenként pejeken és fakókon is.

Sötét jegyek leírását, az azonosság felismerése végett, sohasem szabad figyelmen kívül hagynunk, sőt azok nagyságát, alakját és számát is fel kell tüntetnünk, például: a bal fartájon három darab szilvanagyságú sötét jegy. (A színárnyalatok részletes leírása csak akkor indokolt, ha a leírandó ló jegytelen. Egyszerű és tájékoztató az is, ha csak az alapszínt írjuk le és a jegyek, valamint a bélyegek pontos leírására fektetjük a főszólyt.)

A ló hibái.

A hibák lehetnek: veleszületettek és szerzetek. Ez utóbbiak részben a természet-szerű elhasználódás, részben a külső behatások folytán jönnek létre.

Inhüvelytágulatok: leggyakrabban a hajlónak a csődzület fölött, a lábszár alsó hátulsó harmadában helyeződő tojásdad alakban vagy félgömbömszerűen kiemelkedő lágy, hullámzó daganatok.

Ha fiatal csikókon találjuk őket, laza szervezetre utalnak. Idősebb lovaknál, 8—10 éven felül, a természetes elhasználtság jelei.

Lágypókók: az ízületi tokszalagok kitágulásai; puha, hullámzótapintatú képletek. Ilyen a csánkizületi tokszalag kitágulása, az úgynevezett közlekedő pók (keresztpók).

Patkókelés: a könyökudor felületén helyeződő bőralatti nyálkatömlő idült gyulla-

dása. Esetenkint a fekvő ló patkósarkának nyomása is előidézi, de leginkább úgy keletkezik, hogy a ló felkeléskor elülső lábait kinyújtva, megüti, zúzza ezt a felületet.

Sarokpók: a sarokcsont dudorán található bőr-alatti nyálkatömlő idült gyulladása.

Térdtapló: a lábtőizület elülső felületén fekvő nyálkatömlő idült szövetszaporodással járó gyulladásától származik.

Csontkinövések: leginkább a lábszárcsonton, a belső kapocscsont mentén, szabad szemmel is látható, tapintásra bab-, mogyoró-, dió-, fél-tyúktöjásnagyságú, csontkemény tapintatú duzzanatok; ha a hajlító inak alatt fekszenek, sántaságot okozhatnak. Nevezik holttemetnek is őket.

A kapta: a csüd egyik vagy mindkét oldalának hosszában huzódó, kisebb-nagyobb, csontkemény duzzanat, mely, kivált kifejlődése folyamán, legtöbbször hosszantartó sántaságot okoz.

Gyűrűtetem: a pártaiizület körül körkörös, gyűrűalakban helyeződő csontujképlet, gyakran ránő a pártaiizületre és idült, gyógyíthatatlan sántaságot okoz (merev izület); sokszor a csikókori nyugózás vagy angolkór következménye.

Csánk-pók: a csánk belső oldalának elülső felületén, nagyjában a szarugesztenye magasságában helyeződő, dió-, fél-tyúktöjásnagyságú, éles határú csontképlet. Felismerhető a sajátos sántaságról, mely leginkább a mozgás kezdetén, elinduláskor jelentkezik, később fokozatosan csökken (azt mondják: belemelegedett). Hajlamosít rá a keskeny, kivágott csánk, a kard- és tehénállás és a laza csontanyag.

Ötetem: a csánk külső oldalának alsó részén mutatkozó csontképlet. Rendszerint a kapocscsont fejének a túlfejlődése s mint ilyen, sántaságot nem okoz, telivéreknél gyakori.

Nyúltetem: a csánk hátulso egyenes szalagjának: a talpi szalagnak gyulladással eredetű megvastagodása (tehát rugalmas képlet, nem csont). Öröklődő hiba, hajlamosít rá a kardállás. Gyakran okoz sántaságot is.

Incsoport: a hajlító inak és az azokat körülvevő kötőszövet megvastagodása. Az elülső lábakon öreg, elhasznált lovakon találjuk.

Készül a patkó.

(Bálint Géza őrm. felvétele.)

írta: RÉCZEY FERENC vkszt. őrnagy.

V.

A közgazdaság és ipar a hadvezetés szolgálatában.

Régebben írtunk már arról, hogy a korszerű had-erők lényegükben különböző, de egymással szoros kapcsolatban álló alapelemből állanak. Elsősorban emberekből, akik harci és hadiegységeket képeznek, vagy pedig ezek számára a hadrakelt seregnél és a mögöttes országrészben a legkülönbözőbb szolgáltatásokat végzik. Azután felszerelésből, amelyekhez fegyverzet, lőszer és a hadianyag sokféle fajtája tartozik és végül közlekedési eszközökből, amelyekkel embereket vagy anyagot szállítanak a hadicél érdekében.

Láttuk eddig az ember és anyag szerepét. Láttuk a technika útját és segítségét a hadvezetésnél. Most azt kell még megbeszelnünk, hogy milyen úton szerzi be a hadviselő állam a szükséges anyagot és eszközöket.

Mindennek előteremtéséhez a közgazdaság teljes bekapcsolódására, hatalmas teljesítőképességű iparra, gyárakra, különleges berendezésű üzemekre és műhelyekre, valamint nagyszámú szakemberre és munkásra csak ezért sem viselhet.

Korszerű hadviselés — kezdjük talán a mindennapi életnél — elsősorban élelmezés és élelmi ellátás kérdése. A harcoló hadseregeket és a mögöttes országrész polgári lakosságát élelemmel kell elsősorban ellátni. Ennél azok az anyagok jöhetnek elsősorban számításba, amelyek tömegélelmezésre alkalmasak és lehetőleg behozatal nélkül állnak rendelkezésre. Így búza, rozs, zab, burgonya, hüvelyesek, cukor, zsír, só, vágómarha, esetleg rizs, a gyarmatárú közül fontossá válhatik a kávé, tea és kakaó. A háború megkezdése előtt számot kell vetni a hadvezetőségnek arról, hogy mindez önellátás útján fedezhető-e és mennyi ideig, vagy pedig behozatalra lesz szükség. Olyan állam, mint pl. Európában Svájc, amely élelmezés tekintetében behozatalra szorul, hosszabb háborút egyedül, szövetségesek nélkül már csak ezért sem vezethet.

A világháború tapasztalatai azt mutatják, hogy a hadviselés érdekében az őstermelést és a mezőgazdaságot legcélszerűbb állami ellenőrzés alá vonni, amely pontosan meghatározott szükségleti és termelési adatok alapján szervezi a haderő és a polgári lakosság élelmezését. Ez az állami beavatkozás kiterjed a termelés minőségére és mennyiségére, a vetőmag ellátásra, talajjavításra, mezőgazdasági gépek és munkások rendelkezésre bocsátására. A közgazdasági minisztérium állapítja meg azt a fejkvótát, amely külön-külön a hadsereg és külön a polgári lakosság különböző rétegei számára szükséges. Itt természetesen takarékoság és mértékletesség a jelszó, de a polgári lakoságnak nem szabad megfeledkeznie arról, hogy a jövő háborúja nemcsak az arcvonalak, de az egész közgazdaság hadjárata is. Az országnak tudnia kell, hogy minden felesleges behozatal, min-

Fegyverben a világ: Páncélautók Páris utcáin.

den áremelkedés és az élelmiszerekkel való pazarlás egy-egy veszített csatának felelnek meg és készen kell lennie arra, hogy korlátozásokat és takarékosági rendszabályokat zúgolódás nélkül viseljen el a közös magasabb cél érdekében. Ahogyan egy állam békében előkészíti hadseregét a harcra, úgy kell előgondoskodásokat tennie ezen a téren is.

Következő kérdés a gyárak és üzemek alapanyagai és a nyersanyag. Itt megint a harcoló hadseregről és a mögöttes országrész kielégítéséről van szó. A háliipar alapjában három nyersanyagból táplálkozik, úgymint vasérből, szénből és nyersolajból. Az az állam, amelynek ezekből nincsen meg a kellő készlete, nincsen meg tehát az önellátása (autarchia), az nyersanyagszállításra van utalva és a hadviselésnél nagyobb kockázatot vállal.

A hadviselés számára további elsődleges anyagokra van ezután szükség. A legfontosabb a már említett háromon kívül még: réz, nikkel, ólom, ón, kén, alumínium, gumi, bőr, továbbá nagymennyiségben fa és gyapot. Valamennyi robbanószer tudvalevőleg salétromsavval van összefüggésben. A salétromsavat hosszú ideig a természetes salétromból, főleg csilei nitrát előfordulásokból vonták ki. Ma már új eljárás útján a levegő nitrogénjéből állítják elő ammoniumsulfátokkal vegyítve. Ehhez azonban elektromos berendezések szükségesek. Egész Európában pl., ahol nincsen természetes salétrom, a robbanóanyagokat elektromosság útján nyerik.

A lőszer és robbanóanyagok előállítását azután további bonyolult ipari úton történik. A füstnélküli lőpor anyagához salétromon kívül még gyapottermék szüksé-

ges. Európában fagyapot helyett kőszénkátrányt és cellulóze-anyagot használnak.

A feldolgozás különleges vegyszerek útján — kémiai üzemekben történik.

A hadviselés végeredményben négy olyan ipari ágazatra tagozódik, amelyeknek mindegyike alapvető és döntő jelentőségű. Ezek nélkül háborút viselni csak akkor lehet, ha megfelelően biztosított behozatal útján lehet fedezni a hiányokat. Ez a négy iparág — az ércfeldolgozó ipar, a kémiai ipar, az elektromos ipar és a nyersolajfinomító telepek. Utóbbiak azért szükségesek, hogy a gépkocsik és repülőgépek, továbbá a másutt szükséges robbanómotorok számára folyékony és könnyen gázosítható üzemanyagot állítsanak elő. A mindig tökéletesedő technika azonban itt is újabb és újabb segítséget jelent. Üzemanyagot ma már nemcsak nyersolajból és annak lepárlási termékeiből állítanak elő, ha-

Az ezredtulajdonosnak eleinte nagyon sok volt a *mellékes jövedelme*. Például rendes havidíján kívül mint ezredes 1697-től az élelmezési szabály szerint télen 50 élelmi adagnak és 12 lóadagnak a váltását kapta, adagonként 4 forint 30 krajcárjával. Miután pedig egyszersmind az ezred egyik századának is tulajdonosa volt, mint ilyen hasonló pénzösszegekben, 15 élelmi és 3 lótap váltást hűzött. Nyáron ezen váltásoknak a fele volt illetékes. Később, 1758-ban, e címen állandó havidíj rendszeresített számára, majd 1769-ben ez is megszűnt és az ezredtulajdonos rendfokozat szerinti illetékein felül „ezredtulajdonosi havidíj”-ban részesült, akár állott tényleges szolgálatban, akár nem. 1798-ban ezt is beszüntették.

nem sikerült cseppfolyósítani a kösznet és benzinpótló anyagot gyártanak ma már faszénből, fából és farostokból, meg a legkülönbözőbb cellulóze-anyagokból is. A robbanószerek másik szükséges alapanyagát ugyancsak a kösznéből nyert köszénkátrány képezi.

Minden alapanyagának a beszerzése, nyilvántartása, felosztása és feldolgozása párhuzamosan kell hogy haladjon az élő erők biztosításával és kiképzésével. A szabadon fegyverkező államoknál ezt a munkát az ipari és közgazdasági mozgósítás végzi, amelynek munka és hatásköre általában három főirányban terjed ki. Az első anyagi gazdálkodásnak nevezhetjük, mert feladatkörébe tartozik azoknak az erőknek a kihasználása, amelyek az állam területén természetes vagy mesterséges kihasználható energiát képviselnek. Ide tartoznak a szél, víz, gáz és elektromos erőművek és telepek. Az anyaggazdálkodás viszont a hadviseléshez szükséges és fentebb már nagyjából érintett alapanyagokat, nyersanyagokat és üzemanyagot tartja nyilván és rendezi be. Végül a munkaerőgazdálkodás azt tartja számon, hogy az egyes telepeknek és üzemeknek a hadviselés érdekében, milyen emberi, állati és gépi erőre van szüksége, honnan kell ezt a munkaerőt beállítani, kiegészíteni és fenntartani. Az így megalkotott helyzetkép mutatja meg, hogy háború esetén milyen szervek és gyárak folytathatják eredeti munkájukat, melyiket kell emberi és gépi berendezéssel háborús szükségletre átállítani és melyiket kell beszüntetni.

Ennek az ipari mozgósításnak alapelvei részint már békében életbelépett törvényes rendelkezések, részint csak háború esetén kiadandó kivételes rendszabályok útján valósulnak meg. Mindenképpen az a cél, hogy az állam összes gazdasági, technikai és ipari erőforrásai egy kézben összpontosítva, a magasabb államérdek szempontjából folytassák működésüket. Ez az oka annak is, hogy háború esetére államilag kell szabályozni a hadfelszerelési gyárak és üzemek jövedelmeit és vállalkozói hasznát is. Olyanképpen történik ez, hogy az ország egész területét az erőforrások figyelembevételével közgazdasági területekre osztják, melyek nem mindig esnek egybe az élő erők mozgósítási körleteivel. Ellenkezőleg arra törekszenek, hogy a hadiipari és hadfelszerelési telepeket erősen decentralizálják, már csak légvédelmi szempontok miatt. Különbön is ezeknek az üzemeknek légi támadásoktól való megvédése egy most fejlődésben levő, de mindjobban és jobban kiépülő szervezet, a légi honvédelem feladatkörébe esik. A légi honvédelmi körletek beosztását és berendezkedését nagymértékben a háborús erőforrások fekvése és helyhez kötöttsége szabja meg.

Mindenütt, ahol a békeszerződések korlátozó rendelkezései nem jelentenek gátat a honvédelem terén, ma már az általános védkötelezettségen túlmenő ú. n. általános hadszolgálati kötelezettség lép háború esetén érvényre. Ami azt jelenti, hogy mindenki, serdülő ifjútól kezdve egészen a hajlottkorú öregig, képességének s hivatásának megfelelőleg köteles szolgálatot vállalni. A munkás a gyárban, a mérnök a műhelyben, bányász a tárnában, orvos a kórházban, vezérigazgató a bankjában és vegyész a laboratóriumban éppen olyan katonának és éppen olyan katonai törvényeknek engedelmeskedik, mint a harcos az első küzdővonalban. A nagyhatalmaknak erre vonatkozó törvényes rendelkezéseit széltekében hosszabban tárgyalja az idevágó katonai irodalom. Összhangot az ipari és gazdasági mozgósítás, meg a hadra kelt sereg háborús tevékenysége között csaknem mindenütt felső hatáskörű államvédelmi tanácsok biztosít-

ják. Okulva a múlt tapasztalatain, ezek a tanácsok és testületek mindenütt a hadsereg és a polgári közigazgatás legfőbb vezetőiből és szerveiből állanak, így ide tartoznak a kiszemelt hadsereg főparancsnok és vezérkari főnökön kívül a hadügyi, a légügyi és tengerészeti miniszterek, a gazdasági, kereskedelmi, ipariügyi, közlekedési és pénzügyminisztériumok szakértői, a fontosabb ipari vállalatok igazgatói, stb. stb. Ezek az igen előkelő és nagy hatáskörű bizottságok a miniszterelnök elnöksége alatt működnek és az feladatuk, hogy közös megbeszéléseik és egységes alapon hozott nézetek szerint irányítsák az egész ország háborús előkészületét és a hadjáratot.

Fontos kérdést jelent ezeknél az előmunkálatoknál a hadfelszerelés pénzügyi vonatkozásai és az állami hitélet is. Pénz, pénz és megint csak pénz kell az új háborúhoz is, akárcsak a múltban, helyesebben: még inkább, mint a múltban. A nézetek a jövőre vonatkozólag csaknem egyöntetűen megegyeznek abban, hogy a lakosság pénzügyi igénybevétele egy eljövendő háború esetén még nagyobb méreteket fog ölteni, mint akár a világháborúban.

Itt azonban nemcsak közönséges pénzügyi igénybevételre kell gondolni. Nem csupán fizetési eszközökről, pénzről vagy bankközi forgalomban érvényes átutalásokról, inkább arról van szó, hogy a háború sajátos szükségletének szem előtt tartásával milyen módon lehet a vállalkozói szellemet és ezen az úton a tőkét bevonni, vagy belekényszeríteni a hadviselés érdekkörébe. A világháború előtt, ilyenfajta előkészületek, mondhatjuk nyugodtan pénzügyi mozgósítási tervek vagy egyáltalán nem, vagy csak egész kezdetleges formában állottak fenn. Hogy mégis sikerült a háborún mindenütt nagyobb pénzügyi akadályok nélkül keresztüljutni, annak főleg az volt az oka, hogy az utolsó évtizedekben már szerte a világon, árukban és pénzben is mindenütt hatalmas feleslegek halmozódtak fel, amelyeket a négyesztendő küzdelem aratott le. Ma már azonban szembe kell nézni azzal is, hogy a háborút, a korszerű hadviselés terheinél még aránylag rövidebb háborút is nem lesz lehetséges az állampolgárok és intézmények rendszeres és közönséges pénzügyi teljesítőképességén felépíteni. A céltudatos államvezetés nem fog visszariadni olyan esetleges rendszabályoktól sem, amelyek a múlt önkéntes felajánlásai helyett a pénzügyi tehervállalást kötelezőleg írja elő.

Igaz, hogy az államvezetésnek ezután arról is gondoskodnia kell, hogy háború után a teljes kártalanítás és ezzel együtt a polgárság bizalma az állam iránt teljes mértékben helyreálljon.

Végül a háborús közgazdaságba kapcsolódik még a háborús közlekedés és az egész közlekedési hálózat. A közlekedés háborúban két nagy általános csoportra osztható: az első a tulajdonképpeni katonai közlekedés, amely hadászati és harcászati célok érdekében a mozgósításnál, a felvonuláskor, a hadászati eltolásoknál vagy harcászati csapatmozdulatoknál szükséges. A jövő háborújában ezt tökéletes pontossággal elkészített közlekedési mozgósítási tervek készítik elő, ideértve a vasutak és víziutak, a gépkocsiszállító eszközök és közutak előkészületeit és a légi szállítások terveit. A másik, amely inkább háborús gazdasági forgalomnak nevezhető, az anyagszállítást és ellátást végzi.

Eszközöket, közlegeket és üzemanyagot a háborús közlekedéshez ugyanolyan módon készítenek elő, ahogyan azt a gazdasági mozgósítás fenti egyéb feladatainál már láttuk.

Jelentkezett egy volt csendőr.

Félszázaddal ezelőtt az erdélyrészi magyarság egyesületet 'étesített, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületet (Emke.) Egy lelkes, széleslátókörű magyarnak a történelem lapjaira jogosan igényt tartó gondolata és tette volt ennek életrehívása. Mert mi volt a helyzet? E földrésznek közel 3000 községében mindössze százegynéhány iskola látta el a magyarság kultúraszükségleteit és a népnevelésnek olyan eszközei, mint olvasóköri, népkönyvtárak teljesen hiányoztak, a gazdasági élet irányításában, a termelésben és értékesítésben igen fontos szerepet betöltő szövetkezetek, pénzintézetek hiányoztak. Az ott élő magyarság a lét e gyökerei nélkül verekedett a léttel. Az egyesület elgondolója és későbbi minden résztvevője felismerték azt, hogy a népek önerejének fokmérője: a célok és küzdelmek azonosságának felismerése és szüntelen élő tudata, valamint az a lankadatlan munka is, melynek célja a népközösség minden tagjának bevonása ebbe s megtartása ott. Ezt azonban csak a népnevelés színvonalának emelése és kultúrájának fejlesztése által lehetett és lehet elérni megfelelő gazdasági megerősődéssel.

Az egyesület e célkitűzéseinek minden tekintetben megfelelt: óvodák és iskolák, templomok, kultúregyesületek, olvasóköri, szövetkezetek, segítőegyesületek keletkeztek. Fénysugárzónt árasztott maga körül, melynek világánál egymásra talált az ottani magyarság és biztos lépésekkel haladt megerősödése és elhivatottsága felé.

A célok és küzdelmek felismerésének legmegnyugtatóbb jele pedig az volt, hogy mindent a maga filléreiből teremtett elő az egyesület. Nem volt abban idegen fillér egy sem, egy téglá sem. Büszke épülete volt ez a magunk erejének.

Trianon miatt ennek is vége lett. Elpusztult. Romjain joggal sírhatott a megteremtője és áldásait élvező minden magyar testvér.

Van madár, mely az elrombolt fészket elhagyja, van, amelyik tanulva a pusztításból, ujjaépíti azt. Mi, a sors madarai, az utóbbiak vagyunk. (Csak ezért maradhatunk meg ezer éve itt, a Kárpátok ölelte fészkekben!) Olvassuk, hogy éled az elpusztult egyesület. Ugyanaz, aki annak idején megalkotta, aki pusztulását megrendült lélekkel, de Istenhívően látta, ma, szinte két évtized után, fáradhatatlan, lelkes, csodálatraméltó energiával feltámasztotta romjaiból. Azt tudjuk, hogy e lánglélek már élete alkonyán jár s látnunk kell, hogy mégis hozzáfogott a munkához, mely kétségtelenül nehezebb, mint volt ötven évvel ezelőtt. De hozzátelendett, mert az egyesület jelentősége most annival nagyobb az odaát élők számára, amennyivel nehezebb az életük.

És amikor felhívását odaát való testvéreink meghallották, az első, aki hívó szavára jelentkezett: egy volt magyar csendőr. Jelentkezett, hogy a lét első feltételét, az anyagiakat, segítsen biztosítani. Jelentős összeget kíván az egyesület ujjaépítése és az apostolkodás az odaát való részen és a volt magyar csendőr elsőnek jelentkezett. A maga és unokája nevében odaadta azt az összeget, melyet kértek és amelyről ismerve az ottani viszonyokat, bizonyosan tudjuk, hogy verejtékezve gyűlt pénz. Odaadta, mert ez a volt csendőr bajtársunk eszményi magyar gondolkodású ember.

A mi hivatásunk ezt itt, ideát folyó életünk lapjaira feljegyezni. Sajnáljuk — és örömrünk emiatt nem teljes, — hogy nem tudjuk volt bajtársunk nevét, mert úgy véljük, jogosan illeti őt nagyjaink között a hely.

Beöthy K.

EGY KARÉJ KENYÉR.

Egy karéj kenyérben
Ott a föld pora,
Ott a kelő Napnak
Ragyogó bíbora.

Egy karéj kenyérben
Ott az eső, harmat.
Ezek adtak szárnyat
A kis búzamagnak.

Egy karéj kenyérben
Ima is pihen,
Reggel s este fogant
Sok ezrek lelkiben.

Egy karéj kenyérben
Könnyek is vannak...
Ezek az árváknak
Szeméből fakadtak.

Egy karéj kenyérben
Ember-erők élnek:
Izzadó munkája
Sok kéréses tenyérnek.

Egy karéj kenyérben
Benne van minden:
Imádság, Fáradtság,
Harmat, Föld, — s az Isten...

Mindennapi kenyér
Légy te mindig áldott,
S bocsásd meg a vétkét,
Ki téged megbántott!

MÓRA LASZLÓ.

Tusaütések.

írta: KULCSÁR LAJOS főhadnagy.

A Szolgálati Utasítás 301. pont utolsó bekezdése előírja, hogy szolgálati fellépés, vagy megtámadtatás esetében a csendőrnek határozott és bátor magatartást kell tanúsítania. Különösen vigyázzon arra, hogy le ne fegyverezzek, mert a lefegyverezés a csendőr legnagyobb szégyene. A 302. pont utolsó bekezdése pedig megszabja azt a magatartást, ami legbiztosabb megelőzője a lefegyverezésnek.

A csendőr lefegyverezése mindig közelharcban következik be, ezért a lefegyverezés megakadályozásában különös fontossága van az E-30. Katonai Sportutasítás 2. füzet 71. pontja gyors, erélyes és sulykolásszerű elsajátításának.

A csendőr puskájának a megfogása rendszerint zárt helyen, tömegben, vagy egyéb olyan alkalommal szokott bekövetkezni, amikor a csendőr a közeli távolság folytán szuronyát, löfegyverét alkalmazni nem tudja, vagy amikor még arra joga nincs, esetleg eltörik, vagy más okból nem működik.

A csendőr puskáját, ritkábban szuronyát, sohasem előlről, hanem valamelyik oldal felől fogják meg, rendszerint két kézzel. A megfogás után a csendőr puskáját előre-hátra rángatja, de ezzel nem ér célt, ellenben a

rángatás következtében testsúlya meginog, biztos állását elveszíti, esetleg elesik s bekövetkezik a csendőr legnagyobb szégyene: a lefegyverezés.

A Katonai Sportutasítás 71. pontja azt mondja, hogy ha a honvéd dőfése nem talál, vagy ha szuronya eltörött s az ellenfélhez egészen közel jutott, alkalmazza a tusaütéseket. A Szolgálati Utasítás 329. pontja is megengedi kivételes esetekben a puska tusának ütésre vagy lökésre való használatát.

Nézzük most már, hogyan védekezzék a csendőr tusaütésekkel, ha már bekövetkezett a puska megfogása, ami a lefegyverezés előkészületi cselekménye.

Két eset fordulhat elő: 1. a csendőr puskáját balról (1. ábra), 2. jobbról (2. ábra) fogják meg.

Mint az ábrák is mutatják, a puska megfogása rendszerint két kézzel, a csőtorkolat körül történik.

Ha a puskát balról ragadják meg, a megragadó kezei — mint csuklópont — körül igen erőyes, esetleg egymást követő, alulról felfelé irányuló tusaütés alkalmazható a lefegyverezést megkísérlő egyén gyomrába, vagy altestébe (3 ábra.).

Ha a puska megfogása jobbról történik, ugyancsak a puskát megfogó egyén kezeinek csuklópontként való felhasználásával igen alkalmas tusaütés esik az illető állára, fejére. (4. ábra.)

Amint látjuk, mindazok a helyek, ahova a tusaütések esnek, igen érzékenyek s alkalmasak arra, hogy a

támadót, ha ideiglenesen is, de harcképtelenné tegyék, de legalábbis a puskának eleresztésére bírják.

Nagy előnye a tusaütéseknek, hogy aránylag csekély erő kifejtésével igen súlyos ütések adhatók s miután a támadó fogását használjuk ki csuklópont gyanánt, bármilyen erős megragadás esetén is alkalmazhatók. Végül, részint a meglepetés, részint a végrehajtás módja folytán az ellene való védekezés alig lehetséges, tehát igen hatásos.

Mint már említettem, a tusaütések begyakorlását sulykolni kell s a Katonai Sportutasítás 71. pont utolsó bekezdése alapján bábún szemben gyakoroljuk. Célszerű s a gyakorlatban igen jól bevált, ha két csendőrt állítunk egymással szembe. A támadó a megtámadott csendőr puskáját egyszer a jobb, egyszer a bal oldalról ragadja meg. A megtámadott csendőr pedig a fent leírt tusaütéseket alkalmazza. Vigyázni kell persze arra, hogy az ilyen gyakorlatnál sérülés ne történjék, ami bizony

könnyen megtörténhetik, ha egyszer a puskatusa neki-lendül.

Szerény meggyőződése, hogy a fentiek alapján be-gyakorolt tusautések csökkenteni fogják a különben is-gyérszámban előforduló lefegyverezéseket.

Emlékezetes esetek.

I.

Írta: LUKÁCS PÁL őrmester
(Fonyód).

Úgy emlékszem, hogy alapjában véve csendes, jó-viseletű gyerek voltam, aki azért mégis belekerültem egyik-másik csintalanságba, teszem azt, hogy nyáron be-fűtöttünk a kályhába az iskolában, míg a rektor úr be-jött, meg szombaton esténként az Adler zsidó üzlete előtt óbégattunk, hogy „Sólem-bókhem nincs csillag, addig koplalj míg virrad”, — kórusban danoltuk ezt, taktusra és nem egészen hittünk se a rektor úrnak, se a boltos-nak, mikor azzal fenyegettek, hogy csendőrök jönnek értünk. Nem egészen hittünk, de egyszer a rektor úr be-váltotta az ígétét, mert mikor Dupa Péter az iskolai nádpalcának a végébe egy fokhagyma-cikkelyt dugott s az az első „fenekes” után rövid, éles csettenéssel végig-hasadt, a pulykaveres, kövér rektor nem szólt semmit, hanem csak kiment, láttuk, a kapu előtt a községbe vette útját. Hamarosan két csendőr állított be az iskolába, ahol akkori szokás szerint együtt tanult a hat elemi. Sohse felejttem el: halk szavúak voltak, de a szemük olyan volt, hogy alig mertünk rájuk pislogni. Valami csudálatos riadalom lehetett bennünk, mert akkor azt kérdezték, hogy ki volt a tettes, az alsóbb osztályokból hatan is kiáltottuk egyszerre Dupa Péter nevét.

Annak nem volt mit tagadni. Az egyik csendőr

odaszólitotta magához Dupát, szinte ma is látom, milyen fehér volt és reszketett és dadogott és egyszerre elvá-gódott. Elájult...

Soha attól kezdve nem tartottam a csinytevőkkel s ha csendőrök jöttek szembe, átmentem a túlsó oldalra, valamelyik kapumélyedésbe, gyalogkapuba, hogy ha kell, azon elmenekülhessek.

Úgy gondolom, harmadik elemista lehettem, mikor minden menekülési mesterkedés dacára, mégis a csend-őrök kezei közé kerültem.

Verőfényes júniusvégi nap égette a földet s még a dúslombú cseresznyefa alatt is, ahol a hugommal ját-szadoztam és szemelgettük a majdnem fekete cseresz-nyét, szinte fullasztott a meleg. Meg is jegyezte apám, aki a szőlőkötözéssel hozzánk ért, hogy alighanem ziva-tar lesz. Igaza lett. Alig fogyasztottuk el az anyám-kihozta ebédet, utána anyámmal a másnapi piacra való cseresznyét szedtük kosárba, apám meg az árnyékba heveredett. Éppen csak hogy szedtünk fél kosárral, mikor nyugat felől hirtelen elsötétült az ég, valami mérges morgás szaladt végig a hirtelen összegyűlt felhők felett. A szél a szőlőhajtásokat tépve, a közeli országút porát úgy hozta felénk, mint egy óriási szürke felhőt.

Alig értünk be a présház ajtaján, mikor egy hatal-mas villámlás és dörrenés után, mintha csak csöbörből öntötték volna, megeredt az eső. Apám az ajtónál állott, pipáját tömködtte, anyám a háta megett s a sűrű villám-lásra mindannyiszor Jézusom segíts-et sóhajtott. Én, meg kishugom, a sarokban a háncságyon összebújva ismételtük anyám szavait.

Egyszer csak hallom, hogy az ajtónál Aggyonistent köszön valaki, odanéztam s legnagyobb rémületemre két csendőr állott az ajtó előtt. Megállott a szívem verése. Alig hónapja, hogy Dupa Péterrel az eset történt... Beléptek apám hívó szavára a csendőrök, az egyik me-gnézett jól, aztán verték le magukról az esőt. Majd az egyik apámmal kezdett beszélgetni s a másik az ágy szélére ült.

Beszélgetni kezdett. Most már tudom, hogy kedves-kedésből hajolt felénk, de akkor ezt nem tudtam és már hüppögni kezdett a szám és menekülni szerettem volna tőle, nem tudtam mit csináljak, pedig csak kérdezős-ködött, hogy hívnak és hanyadik osztályban rendetlen-kedek...

Ez a szó egyenesen nekem szólt, vallat a csendőr!... Szerencsére anyánk mellénk telepedett s az én bátor-ságom is kicsit visszatért. Anyám megfogta a kezemet. Erre felültem és erősen néztem a csendőrré, azt hiszem inkább kíváncsiságból, mint bátorságból, de mindegy, mert feleltem is a szavaira, mert azt kérdezte, el tudom-e mondani az egyszeregyet. Elmondtam, szorongatva anyám meleg kezét és mikor a csendőr megdicsért, nagyot lélegzettem. Utána én kérdeztem tőle. Nem az egyszeregyet, hanem azt, hogy mi az a fényes a mellén azzal a zöld zsinórral? Azt mondta: síp. Én csak néztem rá, jól tudván, hogy tényleg az, de én tulajdonképpen azt szerettem volna, ha ideadja, hogy belefújjak. De nem mondta, ennél fogva én csak tovább néztem sóvá-rogva, mindig közelebb hajoltam ahhoz s egyszercsak a kezem is hozzáért. De megijedtem menten és vissza-rántottam a kezemet. Ezt a csendőr is észrevette és mosolyogva nyúlt a gombok közé, kivette a sípot és ide-adta azzal, hogy próbáljam meg, hogyan szól. Ki tudná leírni azt a nagy boldogságot, ami engem elfogott akkor?

Boldogan húzódtam közelebb a síphoz, belefújtam. Alig szólt rövidkét. Ránéztem a csendőrré, de mert az

anyámmal beszélgetett, még egyszer belefújtam. Már szebben szólt. Takarosat, nem az egész levegőt fújtam bele, csak úgy tisztességesen. De mert a csendőr bácsi ezt — úgy láttam — észre sem vette, még egyszer belefújtam. Most már aztán igazából. Mindenki elhallgatott erre, rámnéztek s apámtól kezdve mindenki mosolygott rajtam. Ez aztán teljesen felbátorított s a hugocskám is nekibátorodott. Hamarosan elfelejtettük a menyörgést, már mint mi ketten és — zenéltünk. Igen mulatságos volt és ebben a vidámságban észre se vettem, hogy vége a zápornak, csak akkor néztem ki, mikor az apámmal beszélgető csendőr azt mondta:

— No most már mehetünk, elállott az eső...

Felállott mellőlünk is a csendőr és mert időközben anyámék megkínálták őket cseresznyével, fizetni akartak érte neki. Anyám nem fogadta el, mire a csendőr nekem és kis hugomnak egy-egy fényes pénzdarabot dugott a tenyerünkbe.

Mikor kiléptek tőlünk, én az ajtóba szaladtam és úgy néztem utánuk, míg csak el nem tűntek a diófánk mögötti dombhajlatban. Akkor utánuk szaladtam és néztem, néztem őket, míg végleg el nem tűntek szemem elől. Nagyon sajnáltam távozásukat.

Visszaszaladtam a préházhoz tele boldogsággal és ott álló apámnak azt kiáltottam: — Apám, ha nagy leszek, csendőr leszek!

Azóta éppen húsz év mult el.

II.

Írta: CSABA ISTVÁN törzsőrmester (Kecskemét).

En ebből az esetből annyit tanultam, hogy mulasztást azóta se követtem el és gondatlan sem voltam. Most elmondom azért, hogy fiatalabb bajtársaim tanuljanak belőle. Annyit mindenki fog látni, hogy bajbajutásom oka az utasítás könnyenvevése, azaz katonásan, őszintén: mellőzése volt.

Ujdonsült csendőr voltam és aznap napos, mikor őrsparancsnokhelyettesem szolgálatból bevonulva, magával hozott egy idegen embert, akivel magát megértetni nem tudta és aki, mikor kiléte felől érdeklődtünk, valami idegen nyelven felelt vissza és minduntalan a határ felé mutogatott. Megmotozásakor térképet és különféle, idegen nyelven írt feljegyzéseket talált nála a járőr. A határszél közelségére tekintettel és az akkori idők bizonytalan voltára is gondolva, azt következtettük, hogy a bekísért ember kémgyanus. Őrsparancsnokom távollétében a helyettes úgy határozott, hogy másnap átadjuk. Addig őrizni kellett.

En voltam, akit az éjjélre való őrzésre kirendeltek. Parancs szerint a foglyot az őrs istállójában kellett őrizni. Bizalmi egyén nem volt kirendelve.

Ezekkel a szavakkal meg is mondtam, hogy melyek voltak a legsúlyosabb mulasztások. Aki szeret más kárán tanulni, az jól jegyezze meg ezeket, ami életünkben ma is sokszor előfordulható szabálytalanságokat.

Gondolhatják bajtársaim, hogy a fogoly megszökött tőlem. És, hogy meg is kerítettem, — nagy szerencsémre.

Úgy volt, hogy a foglyot megbilincselve az istálló egyik üres lóállásában a szalmára fektettem le és betakarítottam egy pokróccal is, csak a feje látszott ki. En az istállóban le s fel járkáltam, majd azt megúnva, leültem a lovász asztalkájához, amely az istálló egyik sarkában, a priceságy előtt állott. Az istálló ajtaját nem kötöttem

be — bezárni nem lehetett, — hanem csak betettem kilincsre. A fogoly csendesen viselkedett egész este, most is szunyókált, ki gondolt volna rá, hogy a pokróc alatt csak tetteteti az alvást, közben meg engem lesett a szemével. En az asztalnál egész nyugodtan ültem és nem tagadom, könnyen lehet, hogy elbóbiskoltam. A lovak a láncokkal állandóan zörögtek és ebben a zajban nem hallottam, hogy a fogoly mozgolódik. Csak annyit hallottam már, hogy az istálló ajtaja egyszerre csak becsapódik. Odanéztam: senki se jött be. A fogolyra néztem, de csak a helyét láttam!

Persze, hogy kiment az álom a szememből. A fogoly megszökött! Az ajtóhoz futottam, szétnéztem az udvaron. Láttam, hogy a fogoly az istállóhoz kb. 15 lépésre álló falra felkúszott és annak éppen a tetején van, onnan meg — míg néztem — le is ugrott a tulsó oldalra. Hogy utánalőjje, azt céltalannak láttam már, nem volt hátra más, mint utánaeredni. Felmásztam a falra és azt hiszem, hogy ha parancsra kellett volna azt megtennem, nem ment volna olyan könnyen. Fent voltam és a következő percben már lent is a tulsó oldalon.

Utána a fogolynak! A félvilágos estében jól láttam, merre szalad a fogoly. Puskámat súlybavéve, loholtam, utána. Több, mint száz lépést futottam már, egyre nehezebb lett a kardom és a tölténytáskák is és arra gondoltam már, hogy hiába, nem kerülhetem el a haditörvénytörést... A szerencse azonban nem hagyott el, mert egyszerre csak a fogoly nagyot esett, valamiben felbukott. A távolság köztünk tíz-tizenöt lépés lehetett, ezért míg feltápázkodott, én beértem és azonmód a hasára fektettem és meg akartam bilincselni.

Igen ám, de honnan vegyek bilincset, kötöző zsineget vagy ilyesmit? Rövid ideig nagy zavarban voltam, de aztán eszembe jutott egy öreg bajtárs elbeszélése s annak tanulságaképpen levettem a fogoly nadrágszíját s azzal kötöttem össze a kezeit, így az összekötözött kezekkel kénytelen volt a nadrágot is tartani. Így vonultunk be a laktanyába. Bevonultunk régi helyünkre, az istállóba.

A bilincs a pokróc alatt, a szalmán volt, ragyogott a lámpafényben. Igazán úgy éreztem, mintha szemrehányóan nézett volna rám. No, de most már nemcsak, hogy megbilincseltem az ismét fogollyá lett ismeretlen kezeit, hanem az ajtóba ültem és úgy őrködtem tovább.

Eleinte minden pillantásom a foglyon volt, később már nem. Ezért történt, hogy a lovak láncainak folytonos mozgása miatt nem vettem észre, hogy a fogoly ismét kiszabadította magát a kézbilincsekből. Ezt csak akkor tudtam meg, mikor ilyenformán szólt hozzám:

— Komziher!

Értettem, azt mondta, menjek oda. Előtte állva, egyszerre a fogoly a bilincsláncot a kezében tartva, felém nyújtotta. Majd hanyattvágódtam. Nem tudván vele az idegen nyelven beszélni, a kezeit vizsgálgattam meg s rájöttem, hogy nemcsak, ha le tudta venni a láncot, mert a tenyere majdnem félbehajlott, tehát kisebb szélessége lett, mint a csuklócsontjának. Így tudta hát levenni. Nem is bilincseltem meg többet s így adtam át az utánam következő őrnök, megmondva neki, hogy vigyázzon, mert furcsa keze van a fogolynak. Azt, hogy mi történt köztünk előzőleg, nem mondtam meg neki. Ha most olvassa az írásomat, biztosan vissza fog emlékezni.

En tizenöt évvel öregebb csendőr vagyok azóta, de még sohasem mulasztottam el, hogy a megbilincselendőnek ne néztem volna meg nagyon is a kezeit. Sohase lehet tudni, melyik fogoly hogyan akar és ha a csendőr engedi, — tud is szökni.

Salamon Imre tiszthelyettes.

A brassói csendőrkerület garcsinvölgyi határszéli őrsén volt őrsparancsnok. 45 népfölkelővel és 4 csendőrrel vigyázta a magyar határt.

1916 augusztus 27-én Predeál felől tüzelést hallott. Egy 10 főből álló járőrt küldött ki a tüzelés okának felderítésére. Kevéssel utóbb a járőr két tagja visszatért és jelentette, hogy Predeálnál az oláhok átlépték a magyar határt, megtámadták a predeáli őrsöt és körülbelül egy szakasznyi oláh gyalogság a garcsinvölgyi őrs felé menetel.

Salamon tiszthelyettes kiosztotta a tartalék löszert, a titkos parancsokat megsemmisítette, az őrszlaktanyát tábori őrsökkel biztosította és összes embereivel az előre elkészített lövészárkba vonult. Higgadtan, mindent megfontolva intézkedett. Tudta, hogy késlekedésnek helye nincs. Mire mindennel elkészült, már jelentették, hogy az ellenség megérkezett.

Az ellenség megtámadta az őrsöt. Salamon tiszthelyettesben azonban kemény ellenfélre találtak. A tűzharcot erőiesen felvette és a románok előrenyomulását augusztus 28-án délután 1 óráig fenntartotta. Ekkor az

ellenség a visszavonulási utat nagyobb erővel el akarta vágni, de ő ezt észrevette s 10 emberével, hősielem után a bekerítést meghiúsította, az ellenséget visszaszorította és saját kis csapatának visszavonulását biztosította.

Salamon Imre tiszthelyettes vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Onódi József őrmester.

A világháború kitörésekor a pozsonyi kerülettől vezényelték a brassói kerülethez s a predeáli őrsre osztották be. A románok betörésekor a felállított csendőrzászlóaljhoz, majd az 5/39. kombinált gyalogezred 3. századához került.

Mint raj- és szakaszparancsnok küzdötté végig a románok elleni harcokat. Személyes bátorságával, vakmerőségével sok reménytelennek látszó helyzetet mentett meg. Alárendeltjei ragaszkodtak hozzá, előljárói pedig nagyra értékelték csendőri és katonai erejét.

A pusztaczelinai harcokban — ahol az ellenség rohamot roham után intézett állásaink ellen — Onódi őrmester észrevette, hogy állásától jobbra az ellenség betört állásainkba. Azonnal odarohant s embereivel együtt mindaddig tartotta állásainkat, amíg az erősítés oda beérkezett. Amint ez megtörtént, embereivel elhagyta az állást s megkerülve a románokat, azokat oldalról támadta meg. Ezzel a hirtelen rajtaütéssel úgyszólván teljesen megsemmisítette itt a románokat és egy már fogásban lévő magyar századost 2 távbeszélő járőrrel együtt kiszabadított. A távbeszélőket azonnal felszereltette, bekapcsoltatta az ellenség távbeszélő vonalába és minden intézkedésüket lehallgatta. Így tudta meg, hogy a románok reggel 6 órakor általános támadást szándékoznak intézni állásaink ellen. Ezt azonnal jelentette. Onódi őrmester leleménységének volt tulajdonítható az, hogy felkészültek csapataink a védelemre. Az ellenség sokszoros rohamát sikerült visszaverni s az állásainkat megtartani. Az ellenség igen súlyos veszteséget szenvedett.

Onódi József őrmestert vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel és az ezüst érdemkereszttel, a vitézségi érem szalagján, tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

1. kérdés. Sokszor tapasztalható, hogy a tejtermelő gazdák az egészségügyi követelményeknek meg nem felelő edényekben hordják ki a tejet a szövetkezeti csarnokba. Mi a járőr kötelessége ilyen esetekben? Feljelentést kell-e tennie a Kbt. 107. §-ába ütköző, közegészség ellen elkövetett kihágás, vagyis elárúsításra szánt ételcikk tartására és kezelésére vonatkozó szabályok megszegése miatt? S ha igen, őrizetbe veheti-e a kifogás alá eső edényt és tejet?

Válasz. A közegészségügyi rendezésről szóló 1876: XIV. t.-cikket módosító 1908:XXXVIII. t.-c. 2. §-a városokban a m. kir. államrendőrség, községekben a bíró és jegyző hatáskörébe utalja a közegészségügyi rendszert tennivalóit,

lyettesben azonban kemény ellenfélre találtak. A tűzharcot erőiesen felvette és a románok előrenyomulását augusztus 28-án délután 1 óráig fenntartotta. Ekkor az

nevezetesen ezen a téren előforduló hiányoknak, kihágásoknak bejelentését a közegészségügyi ügyekben illetékes elsőfokú hatóságokhoz orvoslás, illetőleg megbüntetés végett. Ezeknek a törvényes szerveknek hatáskörébe tartozik kihágás esetén lefoglalások foganatosítása is, valamint a rögtönös eljárás, ha a város (község) területén, az életet, testi biztonságot és egészséget veszélyeztető esetek fordulnak elő. Kötelesek ezek a törvényes szervek ebbeli feladatuk teljesítésénél a városi (községi, kör-) orvos véleményét meghallgatni, kivéve azokat a sürgős eseteket, amelyekben a késedelem veszedelemmel járna. Azt is kimondja a törvény, hogy az a hatósági szerv, amely az orvos meghallgatása vagy véleménye ellenére intézkedik, felelős a kárért, amelyet így okoz.

Mindezek szerint a közegészségügy rendszete a községekben a helyi hatóság feladata lévén, a csendőrré ebben a Szut. rendelkezései szerint csak legfeljebb az a köteleesség háramlik, hogy az észlelt visszás jelenségekről a helyi hatóságot értesíti s a további intézkedést arra bízta. Ez már csak azért is helyes, mert az ily ügyekben nem mindig a megtorló fellépés a helyes, hanem a tudatlan és műveletlen emberek felvilágosítása, figyelmeztetése, vagy a helyi viszonyokkal számoló rendészeti intézkedések előzetes életbeléptetése. A közegészségügyi rendszert tehát meglehetősen bonyolult s kényes felelősséggel járó feladat, legjobban ezt az illetékes hatóságra bízni, a csendőr ebbe lehetőleg ne avatkozzék bele, mindenképpen elégedjék meg azzal, hogy ezt a hatóságot tőle telhetőleg, vagy az esetleg kapott felhívás értelmében támogatja.

A tejáruk kezelését, szállítását és forgalmát egyébként a 71.000. F. M. 1924. és 5000. M. E. 1933. sz. rendelet szabályozza. Ezeknek a rendeleteknek megszegése az 5000. M. E. 1933. sz. rendelet 25. §-a értelmében kihágás. Elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

2. kérdés. A fennálló szabályok (94.537. K. M. 1921. sz. rendelet 6. §-a és az 1891. XIII. t.c. 6. §-a) értelmében vasárnap égetett szeszes italt nem szabad kiszolgáltatni. Kihágás miatt felelősséggel tartozik-e a vendég, aki egy kocsmában kérésére a kocsmárostól pálinkát kap s azt elfogyasztja?

Válasz. A törvényes szabályok nem a pálinka elfogyasztását, hanem kiszolgáltatását tiltják s így az elkövetett kihágásért csak a kocsmárost kell felelősségre vonni. A pálinkát elfogyasztó vendég ebben a kihágásban mint részes nem működött közre s így semmiféle felelősséggel nem tartozik.

3. kérdés. A Szut. 1. pontjának 3. bekezdése szerint helyi rendészeti ügyekben a csendőrségnek csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre hivatott. Mit kell érteni rendszeten általában és helyi rendszeten különösen?

Válasz. Rendszeten általában a közigazgatási hatalomnak rendőri természetű, megelőző, a közösségre káros jelenségeket megakadályozó (praeventiv) jellegű tevékenységet értjük. Ez abban áll, hogy a jogi, társadalmi és minden közérdekű rend megóvása végett intézményeket létesít, intézkedéseket tesz, bárhonnán eredő megzavarás, veszedelem vagy károsítás elől. Nincsen olyan a közigazgatás szabályozása, ellenőrzése és felügyelete alatt álló életviszony, érdek és ügy, amelyre ilyen rendőri természetű cselekvőség szükséges ne lenne, amelynek rendszete ne lenne. A rendszert tehát egyetemes, mindenütt felmerülő eleme a közigazgatásnak. A szoros értelemben vett rendőri hatósági szervek egész hatáskörével ez a fogalom azért nem azonosítható, mert nagyon sok más közigazgatási szerv is gyakorol rendszert, viszont a különleges rendőri szervek másnemű feladatokat is végeznek, nemcsak rendszert.

Régen a rendszert (polícia) szón az egész belügyi igazgatást értették, még régebben az egész állami, világi közigazgatást jelentette az egyházi igazgatással szemben. Ma már a külügyi, pénzügyi, igazságügyi, hadügyi közigazgatás a rendszert fogalmától független.

Helyi rendszeten tehát a helyi közigazgatási (rendőri) hatóságoknak azt a hatáskörét kell érteni, amely a fentebb körvonalozott értelemben egyes életviszonyok, érdekek és ügyek ellenőrzésében, felügyeletében és szabályozásában megnyilvánul.

Vegyük például a közlelmelészés kérdését. A közigazgatási hatóságnak, különösen olyan helyeken (városokban), ahol a lakosság csak kis számban, vagy egyáltalában nem foglalkozik őstermeléssel, feladata a lakosságnak az elsőrendű élelmiszerekkel ellátását irányítani. Ennek az irányítás-

nak részleteihez tartozik az élelmiszerszükséglet kielégítésének állandósítása, közegészségügyi és minőségi szempontból ellenőrzése, az arányos elosztás biztosítása stb. Ha a hatóság ezen a téren kellő felügyeletet nem gyakorolna, súlyos, a társadalmi rendre veszedelmes bonyodalmak keletkezhetnének. Megtörténhetnének például, hogy a lakosság egy része, vagy áruuszorások összevásárolnák az élelmiszereket s az élelmiszerek kereskedelmi forgalmát megbénítanák. A hatóságoknak ily irányú tevékenységére vonatkozólag sok frott, tételes jogszabály van. Idevágna a tejforgalmat szabályozó miniszteri rendeletek, a közegészségügyi törvény, a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról szóló törvény, az állategészségügyről szóló törvény s ennek végrehajtásával kapcsolatban miniszteri rendeletek, az iparügyi közigazgatást szabályozó törvények és rendeletek, a mértékügyi törvény, stb.

Az állategészségügyi, a közegészségügyi, műszaki (közelítési, tűzbiztonsági, útügyi, közterületek elfoglalásával felmerült ügyekkel kapcsolatos közjogi, építésügyi), iparügyi (tanoncügyi, záróügyi), gyermekvédelmi, iskoláztatási, hadirokkantügyi, közjótékonyági, anyakönyvi, hagyatékügyi, egyesületi és gyűlekezési rendszert számtalan olyan rendészeti feladattal ró a helyi hatóságra, amelynek célja káros és a közérdekre veszélyes jelenségek megakadályozása előzetes intézkedésekkel. Ha a rend megsértése már megtörtént s ha szankcióval (megtorló rendelkezéssel) ellátott tiltó jogszabályok állnak fenn, akkor a rendőri bíróság, illetőleg az illetékes hatósághoz (bírószághoz) főljelentés a kötelessége a helyi hatóságnak. Ekkor is azonban szükség lehet oly rendészeti intézkedésre, amely a megtorlásra váró esethez hasonló esetek előfordulását lehetőleg megakadályozza.

A gyakorlati életben természetesen nem mindig világos, mit kell helyi rendészeti ügynek tekinteni. Lehetőség, hogy a felmerült eset általános, országos érdekekkel kapcsolatos s esetleg magának az államnak biztonságát érinti. Ilyen esetek különösen az egyesülés és gyűlekezés ügyeivel, külföldieknek az országban tartózkodásával, valamint a sajtó- (nyomda-) rendszettel kapcsolatosan képezhetők.

Ha a csendőr nyitott szemmel jár és behatolt a Szut. rendelkezéseinek ismeretébe és szellemébe, meg fogja találni a helyes magatartás módját.

4. kérdés. Mit nevezünk kisajátításnak?

Válasz. Kisajátítás tágabb értelemben az a közigazgatási (hatósági) intézkedés, amely valamely a jogi rend által ismert, elismert és védelmezett alanyi jogot, jogosítványt közérdekből, a jogosult akarata nélkül egészen vagy részben ideiglenesen felfüggeszt vagy véglegesen megszüntet, illetőleg másokra átruház. Szűkebb értelemben kisajátítás csak a tulajdonnak, mégpedig különösképpen az ingatlan vagyon tulajdonjogának hatósági megszüntetése, elvétele.

A kisajátítás az államhatalom ténye, amelynek alapja a közérdek. A kisajátítással érintett polgár tehát köteles átengedni a kisajátított jogot, illetőleg vagyonát.

A magyar jog szerint kisajátításnak csak közérdekből és csak törvényben meghatározott esetekben van helye. Kisajátításnak általában helye van: közutak, vasutak, csatornák, kikötők építésére, távirdák felállítására, folyókák szabályozására, védőgátak, állami épületek emelésére, hadi erődítések létesítésére, továbbá minden községben új utcák, utak, közterületek, köztemetők, községi iskolák, közkórházak stb. létesítése végett.

A kisajátítást rendszerint a kereskedelemügyi miniszter engedélyezi (esetleg törvény rendeli el). Ha a kisajátító és a kisajátítást szenvedő megegyeznek s ehhez a községi előjárás is hozzájárul, akkor a kártalanító eljárás következik. Ha egyezés nem jön létre, van helye a kisajátítási eljárásnak, amelyre az illető törvényhatóság közigazgatási bizottsága hivatott. Ha az érdekelt fél ennek határozatával megelégedve nincsen, az illetékes miniszterhez folyamodhatik. Ez végérvényesen határoz ugyan, de ha a fél a kártalanítás összegét kevesli, peres eljárást indíthat a rendes bíróság előtt. A kártalanítás összegének végleges megállapítására az a kir. törvényszék illetékes, amelynek területén van a kisajátítandó ingatlan. A bírói határozat jogerőre emelkedése után a kisajátító azonnal birtokba veheti az ingatlant. A pert azonban a miniszteri döntéstől számított 30 nap alatt kell megindítani.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

írta: **LENTI JÓZSEF** tiszthelyettes
(Pécs).

1933 július 5-én a kiskunhalasi szakasziparancsnok a pécsi nyomozó alosztályparancsnokhoz az alábbi jelentést tette:

„Július 2-án bizalmasan arról értesültem, hogy folyó évi hűsvét hetében egyik ismerősöm lakásán megjelent az illető feleségének leánykori barátnője, Szántó* Imréné kiskunhalasi lakos és sirva panaszkodott, hogy férje megverte és elzavarta, de azért hazamegy. Megkérte őt, hogy este 9—10 óra tájban látogasson el hozzájuk és győződjön meg arról, hogy neki és leányának nem történt-e bántódása, mert férjétől nagyon fél. Ismerősöm feleségével 9 óra tájban tényleg elment Szántóékhoz. Szántónét sirva találták, Szántó Imre nem volt otthon. Szántónét ez alkalommal megkérdezték, hogy miért fél annyira férjétől. Szántóné sóhajtozva elmondta, hogy Kelebián laktak a szerb határszélen, az erdő közelében. Egy őszi napon Szerbiából átszökött egy tanító, feleségével és 8—10 éves gyermekével, kiket férje az ő lakásukba hívott, hogy ott másnapig megpihenjenek. A lakásuk egy szoba és egy konyhából állt. Férje a menekülteknek szalmát vitt a konyhába és ott helyezte el őket. A menekültek elmesélték férjének, hogy Szerbiából jönnek, amijük volt, eladták és így könnyedén szöktek át. Ezek után ők is lefeküdtek. Éjjel arra ébredt fel, hogy férje az ágyból felkelt és kiment. Az anyósa ugyanakkor az ő ágya szélére ült és megfenyegette azzal, hogy ha meg mer mozdulni, meghal. Rosszat sejtve csendben maradt és figyelt. Kis idő múlva a konyhából nyöszörgést hallott, majd hallotta a tanítóné hangját, aki könnyögött, hogy a gyermekeket ne bántsák. Hallotta még, hogy a konyhából ki-bejárnak, majd később elaludt.

Reggel megkérdezte férjétől, hogy hol vannak a menekültek. Erre férje megfenyegette, hogy agyonüti, ha erről bárkinek is szólni mer. A délutáni órákban megjelent a lakásukon egy ismeretlen férfi, ki férjével először a konyhában beszélt, majd később a szobában beszélgetett. Férje bort hozott és az idegennel ittak. Később őt is az asztalhoz hívta és neki is velük kellett bort innia. Közben az idegen alsókarját felvágta és a vért egy félig borral telt pohárba engedte. A pohárból először férje, azután a férje parancsára ő (Szántóné), majd az idegen férfi ivott. Ezután a férje azt mondta neki, hogy ha a menekültekről még ezután is érdeklődne, akkor az ő vérét is így megisszák. Később megtudta, hogy az idegen férfit Szulicsnak hívják, ki Szegeden lakik. A Szulics név tudomása szerint hamis, mert az illető fegyencszökevény, ki férjével még mindig levele-

zésben áll. Az ő meggyőződése az, hogy a menekülteket férje és Szulics megfojtották és a közeli erdőben elásták.”

A nyomozó alosztályparancsnokság szükségesnek látta az állítólagos gyilkosság tisztázását s ezért további adatgyűjtésre Sohajda Sándor tiszthelyettest vezényelte ki polgáriruhában.

A polgáriruhás nyomozó az adatgyűjtést Kiskunhalason, Tompán, Kelebián és Szegeden lefolytatta és megállapította, hogy Szántó Imre atyja, Szántó Simon, jelenleg is Tompa községben, az úgynevezett Kolbászsonon lakik. Lakásával szemben terül el a kérdéses erdő, mintegy 3—400 méternyire. Az öreg Szántó 1923-ban a határszélen át erősen foglalkozott csempészettel. Megállapította azt is, hogy 1923-ban Imre nevű fia nőtlen volt — és szüleivel együtt lakott. Szulics nevű ismerőse van, aki az előző években atyjánál, Szántó Simonnál csikósbojtár volt. Végül megállapította, hogy Szulics József Szegeden, az úgynevezett „Rókusi feketeföldeken” lakik. A tanítócsalád állítólagos eltűnése ügyében azonban Sohajda tiszthelyettes semmiféle adatot sem tudott beszerezni. A nyomozó alosztályparancsnokság a polgári ruhában teljesített felderítés útján megállapított személyi adatok birtokában az állítólagos gyilkosság ügyében nyomozásra határozta el magát és annak lefolytatására Lenti József tiszthelyettest és Szanda Pál törzsrőrmestert vezényelte ki.

A járőr 1933 július 20-án a kiskunhalasi szakasziparancsnoknál jelentkezett. A szakasziparancsnok a nyomozó járőrrel közölte annak az egyénnek a nevét, akitől a bizalmas értesülést kapta. A nyomozó járőr felkereste az illetőt és úgy őt, mint feleségét kikérdezte az általuk tett bizalmas feljelentésre nézve. A házaspár egybehangzóan ugyanazt adta elő, amit a szakasziparancsnoknak annakidején elmondtak.

Ezután a nyomozó járőr Szántó Imrénét akarta tanuként kikérdezni, de amikor a járőr az állítólagos gyilkosságra vonatkozó kérdéseket intézte hozzá, Szántóné rosszul érezte magát és szívbajról kezdett panaszkodni, majd összeesett és 24 órán át nem adott választ a járőrnek. A szakasziparancsnok intézkedése folytán az ottani tisztiorvos a beteget megvizsgálta és megállapította, hogy a betegnek semmiféle szervi baja nincs, a nyomozás lefolytatása végett bárhova elszállítható. Az orvos a megállapítását a járőr kérésére írásba foglalta és a járőrnek átadta.

Szántó Imréné — midőn jobban lett — Lenti tiszthelyettest kérte magához azzal, hogy mindent be akar vallani. Az ágyban fekvő Szántóné leszállt az ágyról, leterdelt, egy „Mi atyánk”-ot elimádkozott, azután a nyomozóhoz fordult, így szólva:

— Nagyságos uram, én most önnek nem mint embernek és nem mint papnak, hanem mint az élő Istennek, a legjobb tudomásom szerint meggyónok.

Lenti tiszthelyettes intézkedett, hogy járőrtársa írógéppel készen várja a vallomást, hogy az elhangzottakat írásba foglalja. Most megkezdődött a gyónás, amely szó szerint így hangzott:

— Uram, Istenem, az uram és barátja, Szulics ellen tett feljelentésemből egy szó sem igaz. A feljelentést csupán bosszúból tettem, mert az uram 1933 áprilisában megvert és otthagyt és azt hittem, hogy többé nem tér vissza hozzám.

Arra a kérdésre, honnan vette az egész valótlan mesét, elmondotta, hogy azt nem ő, hanem Sefcsik Márton tompai korcsmáros találta ki, akivel már évek hosszú sora óta szerelmi viszonyt folytatott. Sefcsik úgy vélte, hogy az állítólagos gyilkosság miatt férjét bezárják és

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

akkor szabadon járhat hozzá. A járőr Tompára utazott és Sefcsik korcsmárost kikérdezte a Szántóné által előadottakra nézve. Sefcsik beismerte, hogy Szántónéval tényleg volt szerelmi viszonya, de tagadta, hogy az asszonyt a valótlan feljelentés megtételére tanította volna ki.

Szántóné előadásának a nyomozó járőr nem adott hitelt, mert úgy gondolta, hogy az asszony férjével időközben kibékült és most már nem hajlandó az igazat megmondani. Ezért Szántó Imre ellen a nyomozást tovább folytatta, amelynek során megállapította, hogy Szántó Imre 1923-ban még nőtlen volt és katonai szolgálatot teljesített. Ezek megállapítása után a járőr arra a meggyőződésre jutott, hogy Szántóné vádaskodása mégis csak valótlan lehet, mert 1923-ban még nem volt Szántó felesége, csak 1924-ben, Szántó leszerelése után keltek egybe. Ezek a ténykörülmenyek kizárták Szántóné meséjének a lehetőségét. 1923-ban, midőn a férje még a katonaságnál szolgált s még házastársak sem voltak, férje nem hozhatta a tanítócsaládot az ő lakásukra.

A járőr azután az állítólagos meggyilkolt tanítócsalád után kezdett nyomozni Kelebián, Tompán és a környéken, de arra, hogy a kérdéses család ott megfordult vagy eltűnt volna, semmiféle adatot sem sikerült beszerezni.

A járőrt az eddigi eredménytelenség nem csüggesztette el, mert utolsó ütköztetőjét, Szántó Imre barátját, Szulics Józsefet még nem játszotta ki. A járőr tehát Szegedre utazott, hogy Szulics Józsefet felkutassa. Szulics kikérdezésére vonatkozóan a járőr előre tervet készített. Elhatározta, hogy Szulicsnak nem tesz fel az állítólagos gyilkosságra vonatkozólag közvetlenül kérdéseket, hanem életleírászerűen fogja kikérdezni, hogy születésétől kezdve mikor, hol, mit tett. A gyilkosságra vonatkozóan csupán akkor fogja kikérdezni, ha Szulics előadásában olyan adatokat talál, amelyeket kapcsolatba lehet hozni a gyilkossággal.

Lenti tiszthelyettes Szulicsot július 25-én Szegeden a Rókusi feketeföld egyik házában megtalálta, amint a lakása előtt elterülő bolgárkertben nyugodtan dolgozott. Lenti tiszthelyettes és az őt bizalmi egyénként kísérő rendőr megjelenése nagyon meglepte. Lenti tiszthelyettes felszólította, hogy menjen velük a rendőrségre. Szulics állandó arcszínváltozása és ideges magatartása gyanús volt. Lenti tiszthelyettes úgy vélte, hogy mégis csak megtörtént a tanítócsalád meggyilkolása és most már ki is fog derülni. A rendőrségre vezető úton azon törte a fejét, milyen kérdést intézzon Szulicshoz, hogy el ne rontsa a szép eredményt ígérő kilátásokat. Biztos volt benne, hogy a kérdéses gyilkosság ki fog derülni. Az őr-szobába való megérkezés után a következő szavakat intézte a gyanúsítotthoz:

— Szálljon magába, térjen Istenhez, hisz most már láthatja, hogy az ide-oda bujkálás úgy sem ér semmit. A sors keze mindenhol utóleri.

Szulics lehajtotta a fejét, nagyokat nyelt és gondolkodott. Majd elkezdett beszélni.

— Uram, nem vagyok Szulics József. A nevem Fehér József. Kiskunfélegyházán születtem. A nevem megváltoztatását az tette szükségessé, hogy 1921 október 14-én a Kiskunfélegyházához tartozó úgynevezett öreg galambosi szőlőhegyen lakó néhai Zsindelyes Jánost negyedmaggal ki akartuk rabolni, de cselekményünk vérehajtása közben néhai Zsindelyes tettenért bennünket. Három társam elszaladt, engem néhai Zsindelyes megfogott és ásóval fejbe akart ütni. Ezért én a magam-

mal vitt Mannlicher puskával agyonlőttem és azután én is elmenekültem. E cselekmény elkövetése után nevemet és születési helyemet megváltoztattam és Szegedre szöktem. Ott a rendőrségen mint szerb katonaszökevény jelentkeztem, amit ott el is fogadtak. Azután Szegeden letelepedtem, megnősültem és ott Szulics József bolgárkertész álnév alatt mindeztideig nyugodtan éltem.

Beismerte még, hogy az akkori nyomozás során három társát elfogták és a kecskeméti kir. ügyészségre kísérték őket. Büntetésüket azóta már le is töltötték és szabadon járnak, de nem tudja, jelenleg hol tartózkodnak.

A járőr Fehér Józseffel a nyomozást ez irányban lefolytatta és megállapította, hogy a Fehér által előadottak megfelelnek a valóságnak, 1921 október 14-én éjjel a kérdéses rablógyilkosság tényleg megtörtént. A tanítócsalád állítólagos meggyilkolása, illetve eltűnése tárgyában lefolytatott újabb nyomozás azonban ismét holtpontra jutott.

Szántó Imréné feljelentésének valótlanságát az is bizonyította, hogy Fehér József (Szulics) 1921-ben már szökésben volt és 1923-ban, az állítólagos gyilkosság idején nem fordult meg Kelebián, Szántóék lakásán.

Fehér Józsefet (Szulicsot), az említett rablógyilkosság főtettesét a járőr elfogta és a kecskeméti kir. ügyészség fogházába szállította. Azóta büntetését tölti.

*

Ez a nyomozás kriminalisztikai érdekesség, de azonfelül több tanulságot is nyújt. Rávilágít a rossz-hiszeműen valótlan feljelentést tevők lelkivilágára és egyben arra a sarkalatos nyomozási elvre, hogy a feljelentés helytállóságát mindenkor a leggondosabb vizsgálat tárgyává kell tenni.

Ez a nyomozás élenken rámutat arra is, hogy a véletlennek milyen fontos szerepe jut néha a nyomozásnál.

Végül jó példa a leírt nyomozás arra, hogy a csendőrnek, mielőtt bárki kikérdezéséhez, de különösen a gyanúsított kikérdezéséhez kezdene, alapos tervet kell elgondolnia. A kikérdezést a csendőrnek úgy kell irányítania, hogy a kártyáit ne fedje fel, ne engedjen a kikérdezettnek bepillantást abba, amit tud. Ha a nyomozó ennél az esetnél a gyanúsítottnak minden kertelés nélkül a tanítócsalád meggyilkolásával hozakodik elő, azzal a gyanúsított fölénybe kerül, alibit igazol és az 1921. évbéli rablógyilkosság sohasem derül ki. A bizonytalanság, szorongás atekintetben, hogy mit tudhat a csendőr, nemkülönben a rossz lelkiismeret húzták ki lába alól a talajt.

II.

**írta: SZEGŐ MIKLÓS tiszthelyettes
(Badacsonytomaj).**

Diener Jakab, 76 éves, balatonberényi lakos, nyugalmazott vasúti tisztségviselő 1931 január 24-én a balatonberényi őrön megjelent és az alábbi szövegű levelet adta Szegő tiszthelyettesnek, mint az őr parancsnokának: „Tisztelt Diener úr: A részünkre tegyen le 600 pengőt a Marosi Gyuláék felőli facölöphöz a deszka mellé, a hely meg van csinálva, ujságpapírba csomagolva a cselédje helyezze oda, de holnap estére már ott legyen, mert ha nem teszi meg, akkor a vörös kakas meg fog jelenni és több kárt teszünk 6000 pengőnél is, de ha a hatóságot meri értesíteni, akkor is gyújtunk, mert csak egyet fognak el közülünk, a többi szabad lesz. Olyankor tegyék a pénzt oda, hogy meg ne lássa senki. Tisztelettel a Vörös kezek”.

A levél felső szélén pedig lefelé fordítva a következő sorok voltak írva: „Ha nem teszi meg, amit kérünk, még a 2 éves unokája is megbánja”.

A sértett előadta, hogy gyanúja Takács József helybeli szabómesterre irányul.

A sértett gyanúját az őr összes tagjai is osztották. Takácsot jól ismerték. Iszákos, könnyelmű ember volt, keveset dolgozott, fiai orvhalászattal foglalkoztak. Az egész család alig tengődött a nagy szegénységtől.

Az őrparancsnok a sértett magas korára való tekintettel felnőtt fiát, Diener Zoltánt kérte meg, hogy a levélben kijelölt helyen január 25-én este 18 órára vitessen a cselédjével cérnával alaposan összekötözött újságpapír-csomagot és azt az említett facölöphöz a deszka alá úgy helyezze oda, hogy a zsaroló könnyen megtalálhassa. Az őrparancsnok viszont elhatározta, hogy a helyszínt négy oldalról csendőrökkel véveti körül és a zsarolót a kellő pillanatban elfogja. A terv sikerült, mert január 25-én fél 24 órakor Takács József, aki a községen kívül lakott, középfolokban megittasodva, a vasút felől a község főutcáján hazafelé tartva, Marosi Gyula telkével szemben megállt, körülnézett, majd a telek kerítéséhez lépett, ahol leguggolva keresgélni kezdett. Mivel azonban Diener Zoltán cselédje a csomagot félelmében nem pontosan arra a helyre tette, amely a levélben jelezve volt, hanem attól körülbelül egy méternyire balra a deszka alá, Takács pedig a kérdéses facölöptől jobbra kereste a csomagot, a legközelebb lebben állott Horváth Antal őrmesternek elég ideje volt őt elfogni.

Takács azonban a helyszínen való megjelenésének indoklására jó előre elkészült, mert Horváth őrmesternek azt mondta, hogy természeti szükségét akarja végezni s erre a célra a deszkakerítés alatt papírhulladékot keresett. Mikor Horváth őrmester a gyanúsítottat a laktanyába kísérte, útközben kijelentette, hogy szükségét végezni le kell ülnie. Horváth őrmester erre engedélyt adott, de egyben ellenőrizte is a műveletet és megállapította, hogy az semmi eredménnyel sem járt, tehát Horváth nyilvánvalóan hazudott.

A gyanúsított azonban a zsarolási kísérlet elkövetését tagadta. Az őr tényvázlattal a marcali kir. járásbírósnak adta át. A kaposvári kir. törvényszék a tettenérési bizonyítékok, valamint az írásszakértő véleménye alapján, melyben a zsaroló levél és Takács próbaírásának azonosságát mutatta ki, Takácsot 6 havi börtönre ítélte. Az ítéletet felebbezés után a pécsi tábla helyben hagyta, míg a királyi Kúria később 5 havi fogházra szállította le.

*

Helyesen járt el az őrparancsnok, midőn a szabó ellen irányuló gyanút, melyet a zsaroló levél és a gyanúsított próbairásának összehasonlításával és azonosításával az írásszakértő támasztott alá, további bizonyítékkal sőt azok legjelesebbikével, a tettenéréssel is alá akarta támasztani. Hasonló zsaroló levelek tettesének leleplezésére, tettességének bizonyítására ez minden esetben az ajánlható eszköz. A helyszín körülállásánál azonban messzemenő óvatosságra van szükség, mert az elővigyázatos zsaroló nehezen megy a hálóból. Fontosabb ügyeknél polgárházban nyomozók alkalmazása elengedhetetlen. Érdekes ennél az esetről az is, hogy a tettes tettenérése esetére már jólevele elkészült a védekezésével, még pedig igen talpraesetten, csak nem egészen szerencsésen. Ilyen fogásokkal más eseteknél is találkozhatunk.

XXVI.

Ezzel az évfolyamjelzéssel indítjuk útnak olvasóink felé a mai számunkat, a CSENDŐRSÉGI LAPOK tehát ma lépi át az első negyedévszázad határát. A negyedévszázados múlt kezdete régi országunk és testületünk virágkorába esik, de aztán bekövetkezett a megpróbáltatások évszázada: a világháború, összeomlás és az azt követő felerőlködés tengernyi küzdelme, vesztesége és csapása. Természetes, hogy ilyen körülmények között testületünknek is főgondja volt a lét puszta fenntartása és a ránkzúdult feladattömeg máról-holnapra való megoldása. A belső fejlődés ezer apró részlete és nagyvonalú előregondolása — ami pedig a szakirodalomnak az élet-eleme, — csak jóval a zürzavaros idők után: 1924-ben léphetett előtérbe s így ebbe az időbe esik a CSENDŐRSÉGI LAPOK újjáéledése is. A változott viszonyok a csendőrséget sok új tennivaló, a régi nyugalmas időkben ismeretlen probléma elé állították s így rohamos tempóban kellett behozni, pótolni sok mindent. Ebbe a felfelétőrekvésbe igyekezett az újjáéledt CSENDŐRSÉGI LAPOK is belevinni azt a szellemi és erkölcsi támogatást, összehangoltságot, ami elsősorban az előljárók gondja volt, de amiben a lap is igyekezett a maga közvetlen eszközeivel megtenni a megtehető.

Szerénytelenség volna, ha a vállalt feladat mérlegét a második negyed-évszázad küszöbén mi állítanók fel. Csak annyit szabad nekünk erről mondanunk, hogy a háborúelőtti CSENDŐRSÉGI LAPOK megteremtőinek, a csendőr-szakirodalom úttörőinek az emléket tisztelettel és hálával iktatjuk ide. A jövőben pedig haladunk azon az úton, amit az elődök megszabtak s amit mi is igyekeztünk a fejlődés törvényének megfelelő tágasabb keretben továbbvinni. Semmi rendkívülit nem akarunk ezután sem, csak annyit, hogy bajtársaink szeressék, szívesen olvassák a lapot. Jöjjenek ide érzéseikkel, gondolataikkal továbbra is, tömörüljenek szellemi érdeklődésükkel pihenőidőben a csendőrök által csendőrségről-csendőrségnek írott lapunk köré. Szórakozzunk, épüljünk és okuljunk elsősorban a magunk szellemi termelésén, mert ilyen nagyszámú és tekintélytadó munkát végző testületnek nem kell ilyesmiért a szomszédba mennie. Legyen a mi lapunk a csendőrgondolatok és csendőrérzések gyűjtőhelye és csereállomása s akkor az újabb huszonöt év lapsorozata mind gazdagabb lesz.

Boldog újévet kívánunk olvasóinknak!

Dicséretetek. A budapesti I. kerület parancsnoka dicsőő okinnal látta el: Sándor István I. törm-t, mert folyó évi május 19-én Dunabogdány községben egy, tilalom ellenére megtartott 1500—2000 főnyi népgyűlést igen körültekintő, határozott és erőlyes fellépésével, mint járóvezető, szétoszlatozt; Pásztor János őrm-t azért mert 1933., 1934. és 1935. években a gödöllői örkülönftményre vezényelve, a Kormányzó Úr ő Főmáltósága legmagasabb személyének

biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát fegyelmezetten, fáradtságot nem ismerő buzgalommal, kiváló szorgalommal, eredményesen látta el; *Arany István* őrm-t azért, mert mint járőrvezető, éber figyelemmel, leleményes és körültekintő lesállítások tarásával egy katonaszökevényt elfogott. Nyilvánosan megdicsérte: *Pataki József* thts-t, mert egy megszökött méneskatonát gyors és körültekintő intézkedései folytán elfogott; *Kiss Áron* cső-t azért, mert mint járőrtárs, járőrvezetőjét egy katonaszökevényt elfogásában hathatósan támogatta.

Gyanúsított megsérülése. *Németh József I.*, törzsörmszter és *Hegedüs Ferenc I.* őrmesterből állott mernyei őrsbeli járőr december 16-án 20 óra 30 perckor *Németh Gyulát* veszélyes fenyegetés és magánlaksértés miatt őrizetbe vette és megmozgatta. Motozásakor *Németh* a csizmája szárában elrejtett 25 cm hosszú kést ki akarta rántani s miközben előrehajolt, arcát a járőrvezető szuronyában megsértette. A sérülés könnyű. Az ügyben kivizsgálás indult.

Dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre őrnagy: Táblázatos kimutatás a büntetett, vétségek és kihágások feljelentési illetékességéről cím alatt összeállított munkáját a belügyminiszter úr átvette a szerzőtől és a Cs.—1. utasítás 24. mellékleteként hivatalosan adta ki. A mű most már odakint van a gyakorlati használatban s mert tudjuk, hogy az őrsök munkáján nagyot lendít, ezen az úton is felhívjuk rá bajtársaink figyelmét. A régi szolgálati utasításunk függelékében is megvolt ez a tájékoztató, amelyet azonban átvenni nem lehetett, mert büntetőjogunk sokat változott. Több büntetőrendelkezést töröltek, módosítottak, más, büntetendő cselekményeket megállapító törvények is változtak, születtek, szaporodtak. A régi táblázatos kimutatás tehát elavult, de mert a hiányát nagyon is éreztük, *dr. Kricsfalussy-Hrabár* őrnagy úr jó szolgálatot tett azzal, hogy ezt a nagy munkát elvégezte, a belügyminiszter úr pedig nem hiába hozta meg az anyagi áldozatot a kiadásával. Nem másodrendű kérdés, hogy a csendőr valamelyik büntető jogszabály hatályosságának a kutatásával fölösleges időt ne töltsön s az meg már voltaképpen egész munkánk főcélja, hogy helyesen felfogott alapon minősítve, a csakugyan illetékes helyre tegyük meg a feljelentést. A táblázatos kimutatás könnyen áttekinthető, az eligazodás benne biztos, tévedés a csendőrt nem érheti ebben a főkérdésben: melyik cselekmény büntetendő, mivől minősül az és melyik bírósághoz, hatósághoz kell feljelenteni. A régi táblázatos kimutatással szemben előnye az újnak az, hogy a rendeletekben megállapított kihágásokat is felöleli.

Csendőrségi Közlöny 24. szám. Személyes ügyek: Miniszteri rendelet: *Tartósan vezényeltetett: Dr. vitéz Damasy Farkas* alez., a m. kir. csendőrség nyomozóosztály parancsnoka, előadótiszt minőségben a belügyminisztérium VI/c. osztályába. — *Kinevezettek: vitéz Sellyey Vilmos* őrgy., a m. kir. csendőrség nyomozóosztály parancsnok-helyettese a nyomozóosztály parancsnokává; *vitéz Kudar Lajos* szds., a nyomozóosztály törzsosztályához beosztott tiszt, ezen nyomozó osztállyal parancsnok-helyettesül; *Simonyi és Vasváry Simonyi József* szds., a 7. nyomosó alosztályhoz beosztott tiszt, ezen nyomozó alosztállyal pa-

rancsnok-helyettesül; *Dr. Tóth József I.* fhdgy., a debreceni VI. kerület mészarszakai osztályához történt tartós vezénylésének megszüntetése mellett ezen osztály segéd tisztjévé. — *Athelyeztetettek: Réthi Miklós* g. szds., a gyulai osztály gazdasági hivatalának főnöke, előadótiszt minőségben a budapesti I. kerület törzsgazdasági hivatalához Budapestre; *Horváth Károly IV. g. fhdgy.*, a szombathelyi osztály gazdasági hivatalának előadótisztje, ideiglenes főnöki minőségben a gyulai osztály gazdasági hivatalához Gyulára; *Dienes Andor g. fhdgy.*, a miskolci osztály gazdasági hivatalának előadótisztje, hasonló minőségben a szombathelyi osztály gazdasági hivatalához Szombathelyre. — *Allandó nyugállományba helyezettek: Barók József* szombathelyi III. és *Bácskai József* pécsi IV. kerületbeli alhgy-ök, vitéz *Madarász István* budapesti I., *Balog József* III. debreceni VI., *Mészáros Kálmán*, *Farkas Máttyás* miskolci VII. kerületbeli thts-ek és *Beliér János* miskolci VII. kerületbeli szv. thts. — Szabályrendeletek. A szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetmények tárgyában kiadott körrendelet kiegészítése. — Rádiórendelet helyesbítése. — A „Cs. 8.” jelzésű, „Irányelvek a m. kir. csendőrsököknél való továbbképzéshez” című szolgálati könyv szerint rendszeresített „Foglalkozási jegyzék” beszerzése és kiadása. — A Szut. Csúsz. és Nyut. szolgálati könyvek helyesbítése.

Regényrovatunkban megkezdődött *Sólyomvári Mihály* háborús írásának a közlését, aki közlegényi sorban verekedett végig a világháborút. Végigvonul ezen a regényen a magyar katona legnagyobb érénye: soha nem csüggedt. Ha másként nem lehet, egyedül vág neki megoldhatatlannak látszó feladatoknak is s mint látni fogjuk, a szerencse szereti és szívesen segíti a bátrakat és kitartókat. A háborús regényirodalomban másutt nem tapasztalt valóságossággal találkozunk ebben az írásban és egészen újszerű zamatot ad neki az, hogy a közlegény szemével nézi a háborút. Nem új megállapítás, de megint hangsúlyozni kell, hogy a magyar baka hősiességének, hűségének, életrevalóságának, emberi és katonai érénye összességének a világ minden szobrászművésznének a zsenialitása sem faraghatna közel sem olyan szobrot, amelyet megérdemel. *Sólyomvári Mihály* egyszerű szavakkal, de találóan megírt rajza azonban azokat is közelviszi a háborús baka felejthetetlen alakjához, akiknek nem adatott meg, hogy köztük s velük éljen, szenvedjen. A regény írásmódját megahgytuk a maga eredetiségében, hadd legyenek a kifejezés-módok, szavak is a maguk hamvas érintettségében olyanok, amint a magyar katona gondolkodott és beszélt. Különösen fiatalabb bajtársainknak ajánljuk figyelmébe ezt a szerény, de nézetünk szerint eddig első igazi, irodalmiskodás nélküli, tehát hív háborús írást.

A csendőrségi zsebkönyvet az alapszabályokban előírt január 15. határidőre minden megrendelő megkapja.

Vályi Nagy Géza: *Kócsag* című verskötete az Egyetemi Nyomda kiadásában most jelent meg. Neves katonaköltőnek nem kell bemutatnunk olvasóinknak, versei évek hosszú sora óta gyakran jelennek meg hasábjainkon. Költészete lényegében a finom, halk emberi érzéseket önti a vers művészi formájába, de a katona kemény ereje, sokszor a magyar katona keserű indulata és a magyar ember keserősége s egyben konok, szívós hite lépten-nyomon kirobban a halk és szelíd alaphangból. Egészen egyéni összetétele ez a költői hang a költőnek, mint embernek és mint magyar katonának. Verskedvelők sok gyönyörűséget találnak a Petőfi Társaság tagsági díszévé is kisorsozott katonaköltőnek ebben az újabb kötetében.

Családi Kör címmel új folyóirat jelent meg és kér becsapottatást mindazoknál, akik a család egészséges alapjain és fejlődésében a nemzet és állam életerőit tudják. Akik tudják, hogy ahol a család erkölce és tisztessége megromlott, ott elvész a leghatalmasabb birodalom is. Számítanak ok játszik közre abban a szomorú és letagadhatatlan tényben, hogy ma világsszerte meglapultak azok a kötelékek, melyek az államot alkotó sejtet, a családot, hivatásának magaslátán kellene, hogy tartásák. Ennek újramunkálása egyformán gondja a kormányoknak, egyházaknak és a különböző társadalmi szervezeteknek. A folyóirat e hatalmas célkitűzéshez akar segítséget lenni és amint a cikkek mutatják, feladatkörében csak áldást hozhat, az egyeseknek épúgy, mint a családnak s ezen át a nemzetnek. Lelkes gárda írja ezt a magasszínvonalú, a testileg és lelkileg egészséges családdal harcoló lapot. Előfizetési ára egész évre 4 pengő. Előfizetni a szerkesztőségnek (Budapest, XI., Horthy Miklós-út 16.) lehet, vagy a 3.254. csekkzámlán.

Koréh Gy. Ferenc alhadnagy „Rontó” nevű szolgálati lován, amelyet 1921 december 18. óta lovagol. Eleinte rügött, harapott, gazdáját is a falhoz szorította a ló, de helyes bánásmód mellett azután megszelídült. A ló most 19½ éves.

1906., 1918., 1919. évfolyambeli *Csendőrségi Lapok*at kérnek szerkesztőségünkötől. Nekünk csak a magunk egy példánya van meg, kérjük tehát akár a parancsnokságokat, akár egyénenként bajtársainkat, hogy ahol ilyen fölös évfolyamok vannak, szíveskedjenek azokat hozzánk beküldeni, mi majd továbbítjuk.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály nyug. szakaltiszt, Budapest, I., Márvány-utca 29. III. em. 8., vagy **Dél József** nyug. thts., Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, vagy **Pekete Imre** nyug. törzsörmeister, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMÉLYI HÍREK.

Új őrsparancsnokok: a pécsi IV. kerületben: **Csordás János**, **Széplaki Károly**, **Lakatos Károly**, **Kardos József II.**, **Lakó Vilmos**, **Fodor Miklós** és **Bekő Sándor** thts-ek; a debreceni VI. kerületben: **Orosz László I.**, **Rab János** és **Kun István** thts-ek; a miskolci VII. kerületben: **Kocsis Zsigmond** és **Tóth János V.** thts-ek.

Véglegesítették: **Király Sándor** miskolci VII. kerületbeli próbacsendőrt.

Házasságot kötöttek: A székesfehérvári II. kerületben **Gallai Péter** törm. **Schmidt Mária**val Mór községben; a pécsi IV. kerületben: **Lukács József** törm. **Raffai Irén**nel Sombereken; a szegedi V. kerületben: **Kerekes András** thts. **Tamási Iloná**val Makón; a debreceni VI. kerületben: **Kiss Antal I.** törm. **Hunyadi Terézia**val Kabán, **Kertész Ferenc** törm. **Fehér Katalinnal** Búdszentmihályon.

Családi hírek. **Született:** a székesfehérvári II. kerületben: **Nagy Lajos** thts-nek **Mária** leánya, **Ikerváry Sándor** törm-nek **Anna-Ilona** leánya; a pécsi IV. kerületben: **Koláth Gergely** thts-nek **László-András** nevű fia és **Györi Lajos** thts-nek **Luiza-Lenke** nevű leánya; a debreceni VI. kerületben: **Molnár Károly** thts-nek **István** nevű fia, **Orosz József** törm-nek **József** fia és **Sántha József** törm-nek **Magda** leánya.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szószzerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymutatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk.

KÉRJE - KAPJA!

A most megjelent foto optikai, rádió 144 oldalas árjegyzékkel az alkalmi vételek listájával.

HATSCHEK és FARKAS SZAKüzLETEI

Budapest, IV, Károly-körút 28, VI, Andrassy-út 31, VII, Rákóczi-út 80

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBEDŐSZÖNYEGEK

Fotelágyak, paplanok vasbutorok, futószőnyegek, fűtőszőnyegek, ruhaszőnyegek, „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet

Budapest, VIII., Baross utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

P 65-től

P 28-tól

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részletfizetésre!

Hálószoba Ebédő Egyes bútorcsoportok stb.	Sezlon Recamiér Fotelek Matrac Sodrony stb.	Ebédőszőnyeg Futók Összekötők Sezloncsoportok Paplanok stb.	Fehernemű és ágynemű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
---	--	--	--

Írjon nekünk és a legkimerítőbb árjegyzékkel szolgálunk
Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

DIÁKNAK, DIÁKLÁNYNAK
DOLGOZÓ URBÁNNAK CSAK
A TARTÓS MÓDOLÓCSÓ
GYAPJUSZÖVEGEK
KÖZVETLEN GYÁRROL!
HÉGA KÉRJE SZÖVEGMINŐSÉGET
VALÓGASSON ÖTÖD
TRUNKHAI
POSTFUTÓRA RUHAGYÁRT
BUDAPEST, ILLENKÉNY 117
SZÖVEGBOLYUNK: IV. PROHÁSZKA OTTOKAR, U. 8
AZ EGYETEMI TÉMPLONNAL SZEMBEN

A magyar kir.
Csendőrség
állandó
szövetszállí-
tója és ruha-
készítője

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmesz-szebbmőző jótállást vállalok.

Alapítattott:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR / NÁDOR-U. 23.

lunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldöik külte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrszéken”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább fél évre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Remény. A volt szabadkai 86. közös gyalogezred iratai a bajai népgondozó kirendeltségnél vannak.

Hamis vád. Úgy van, mert mikor a központi hatalmak legyőzték Romániát, a bukaresti béketárgyalásoknál Magyarország részére csak egészen jelentéktelen határkiigazítást követtek. Ezt annak, akivel a kérdésről beszélt, mondja csak meg nyugodtan.

Örnszázad. 1. A család bűncselekménye fordult elő. Az unokaöccs a bűncselekmény részese. 2. Ált. sz. Kérelmét írásban beadhatja. 3. Mert általában nem használatos. 4. Nem engedélyezhet. Akárhány örsön szolgálna egy hónap keretében, csak egyszer kaphatna eltávoztatást. Ez természetes. 5. Vezérezredesi rendfokozat nincs a honvédségnél. 6. Ilyen rendeltetést nem tudunk, de nem is képzelhet. 7. A túlnyújtást jelölték e szóval régebben. Ma már nem igen használják. 8. Lexikonban kap választ. 9. Szintén. 10. Más is van, aki észrevette a szózatot folyóiratnak ezt az elbeszélését. Mi már vezető cikkben is — s nem is egyszer — kipanaszkoztuk magunkat, hogy a magyar írók, akik a falu életét 100 kocszmárostól a plébános úr kalapjáig minden porcikájában felfedezték és számtalanszor megírták, még azt is, hogy a Marci béres milyen fokú szögben sercint a pipaszár mellől, bennünket csendőreket évtizedeken át sem tudtak meglátni, aki meg is látott, inkább ne tette volna. Pedig mi már csak igazán szervesen „benne élünk” a falu életében. De legyünk türelmesek, néhányan már felneveltek ránk s mi már élőszóval is nem egy hivatott írónkkal beszélgettünk ezekről a dolgokról s egyszer talán az irodalomban is ez lesz a magyar falu csendőre, aki a valóságban. S m'vel mindent tárgyilagosan kell nézni: ismerjük be, hogy sok múltt és múlik e téren

a mi szórakozottságunkon, aminek viszont olyan szolgálati okai vannak, amelyek előbbrevalók az irodalmi szempontoknál. A kérdéshez fűzött megjegyzései egyébként igen talpraesettek és tartalmasak, jól látja a dolgok lényegét.

M. G. törm., Kunbaja. A csendőr szolgálati teendői közé tartozik a bűncselekmények megakadályozása, a feltett kérdésben is nem lehet más a helyes eljárás, mint akár rábeszéléssel, akár a végző eszközzel, az őrizetbevételével is megakadályozni a szándékolt cselekmény elkövetését. Utóbbi esetben, azaz az őrizetbevételnek annak tartamát a helyzet szabja meg. Az utasítás módját ad erre és a szabadságátadásra is. Ha a gazda haragosa agyonlövéllel fenyegetődik, a járőr természetesen a löfögyvert veszi el elsősorban attól. Ha a kerékpárt őrizetbeveszi tőle, ez is egyik mód a cselekmény ideiglenes megállítására.

Sárrét. 1. Nem kell kérnie sehol, mert ha abban az évben 3 hónapig katonai szolgálatot teljesített, az hadiévnek tekintendő. 2., 3. Lexikonban felelünk. 4. Csak tízed-vagy század másodpercekre. Itt nem az a helyzet, mint a méternél vagy a litérnél, kilogrammnál, ahol ezeknek az egységeknek a tízes számrendszer szerinti alegységei a lefelé tagozódásuk. 5. A tábori sapkán a rendfokozatot jelző sujtások egymástól való távolsága 2 milliméter. 6. Bizonyság vagyunk, hogy ha elolvassa az 1935. évi Csendőrségi Lapok 6. és 7. számában „János gazda utazása” című közleményünket, kérdésére megtalálja a feleletet. Közöljük azonban itt is, hogy közlekedésrendészeti kihágásról van szó, melyről — sajnos elegendő — még ma is úgy vélik, hogy az és az úrendészeti kihágás: azonos. 7. A szülőt és pedig a bűncselekmény szerint illetékes bírósághoz kell feljelenteni, mert gyermek ellen bűnvádi eljárás sem indítható. 8. Lexikonban kap választ. 9. Szintén ott felelünk. 10. Nem kell jelentést tenni a szolgabírói hivatalnak.

Arad. A Szut. 540. pontja alapján kocsit igényelhet. Olvassa el egyébként az 1934/11. számú Csendőrségi Lapok 325. oldalán vitéz Ásvány Mihály g. szds. úr cikkét.

Rokkant. Az 1929. évi XIV. t.-c. alapján nyugdíjilletményei egyharmadának igénybevétele lehetséges.

Siófok. Leszerelése idején önre vonatkozólag is a polgári nyugdíjtörvény rendelkezései voltak mérvadók, aszerint pedig a 30 napnál hosszabb megszakítást nem lehet beszámítani. Ilyen hosszú megszakítás után még kegyelmi uton is hiába kérné a beszámítást, de mert mindig úgy kell kezdeni a dolgokat, hogy: semmi sem lehetetlen, semmi baja nem esik, ha majd a nyugállománybahelyezése idején mégis kéri.

Bérces csendőr. A cselekmény hatóság elleni erőszak büntette. A tetteseket el kell fogni. Ne felejtsem el jövő levelében jeligét is írni.

66.666. A nyugállományúak vasúti arcképes igazolványainak érvényesítésére vonatkozó eljárást teljes részletességgel tárgyalja a Kádár Gyula g. őrnagy úr kiadásában megjelent, és „Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásról” c. könyv 424. pontja.

Csurgó. A nyomozókulcs 6. lapján előforduló „Iős.” rövidítés a „Nemzetközi Közbiztonság” c. szaklapot jelzi.

Pákai örs. December 1-i, vagy pedig a 22. szám hiányzik? A kettő nem azonos.

Iriny. Szívesen adtuk a képet — rá is szolgált — és örömmel olvassuk nyugállományú derék öreg bajtársak olyan sorait, amiket öntől kaptunk. Igaza van: aki becsülettel

3

IGAZ SZÓ

ROYAL BÚTOR JÓ

RÉSZLETRE IS OLCSÓ

BAROSS-UTCA 34 és 36.

SOHA MÁS

MINDIG ÁLDÁS

kávépótlóval igyunk tejeskávét. Nem kell hozzá cikória és szemeskávét.

1/2 KG. 30 FILLÉR

„VETO” Legyen minden csendőr zsebében!

Órák, ékszerek, ajándéktárgyak

a testületnél közismert

SAS

órás és ékszerész vásároljunk.

GYÓR, Baross-út 35. (Róyal mellett)

Megbízható!

Kedvező fizetési feltételek.

Postai számküldés.

szolgált ebben a mi területünkben, tagja marad annak érzéseiben továbbra is, hiába tett a fejére egyszerű polgári kalapot. Jó egészséget a megérdemelt pihenőhöz! Kérdéseire: 1., 2., 3. Lexikonban kap választ. 4. Híreink szerint a biztosító kellően tökéletes. Tagjai közé a nyugállományban levőket is felveszik. 5. Ha az újraválasztást a hatósági orvos végezte, illetéket a bizonyítványért nem kell fizetni. 6. A Pénzügyi Központ köztisztviselői kölcsönosztályától a nyugállományban levő rangosztályba nem sorolt havidíjasok nem kaphatnak kölcsönt. Mégis azt tanácsoljuk, hogy amíg anyagi helyzete veszélyeztetése nélkül lehetséges, ne válják meg a háztól. 7. Egyelőre nem lehet tudni. Kérvénye sorsáról kérjen hivatalos értesítést. A járási vitézi hadnagytól, aki — ha elérkezik az ideje — a vitézé avatásáról is értesíteni fogja.

Katonás. 1. Május és október hóban van felvétel. 2. Csendőri rendfokozatú is jelentkezhetik. 3. A középiskolai végzettségének előhaladására nincs befolyása. 4. Jelentkezők állandóan vannak. A kérvényeket előjegyzik. A felvételi feltételeket megtalálja az 1929. évi 16. számú Csendőrségi Lapokban „Marosvásárhely” jellegre adott üzenetünkben.

Miklósvár. A távcső beszerezhető a Süss-Goerz gyárban, Budapest, I., Csörsz-u. Ára 240 pengő.

Sz. Ö., Lajosmizse. Jólesik látni, hogy másnak így segítségére siet. 1. Az 1932. évi 9660/M. E., illetve az 1933. évi 3500/VII. a. P. M. számú rendelet szerint a legalább 25 százalékos hadirokkantak, a hadiövezgyek és hadiárvaik, valamint a vitézségi éremtulajdonosok és a Károly-csapatkeresztesek a terhükre kivett földadó, házadó és általános kereseti adó, valamint az ezek után járó állami, törvényhatósági és községi pótdadók tekintetében kedvezményben részesülnek. Mértékét az idézett rendeletekben megtalálhatják. 2. Atyja után a Károly-csapatkereszt nem illeti meg. 3. Mindenekelőtt atyjának az elsőosztályú vitézségi érdmet kell igazoltatni. Ezt a Hadilevéltárban kell megkísérlni, ha nem találják, úgy a Rendeleti Közlönyben, vagy a volt cs. és kir. alakulatoknak kiadott Verordnungsblatt-okban. Csak, ha ez sikerül, kérheti a vitézi várományosként való felavatását. Támogatást nyújthat e kérdésben a járási vitézi hadnagy.

Lippa. Ha kapott vezényeltetési pótdíjat, akkor visszafizetésre nem tarthat igényt.

Vihar a tengeren. A leírt körülmények között önnök igaza van. Hibás azonban, hogy nem jelentette azonnal a történeteket!

K. L., Pestszerzsebet. 1. Amint szolgálati minőségben jelennek meg, előjárói minőségbe jutnak. Már pedig előjáró az állománycsoporthoz függetlenül, az, akit... a szolgálati utasítás vagy különös rendelet értelmében a parancsadás joga megillet azokkal szemben, akik parancsához vannak utalva és így alárendeltjei. (Szolg. Szab. I. 63. p.) E világos rendelkezés szerint, ha a levelében megjelöltek szolgálati minőségben jelennek meg az őrsön, akkor valamely különleges alapon (pl. miniszteri rendeletre, vagy a kerületi parancsnok, mint illetékes parancsnok parancsára) végzik szolgálatukat. 2. Természetes, hogy változik a helyzet, ha nem szolgálati minőségben jelennek meg. 3. Legény-ségi állománynál csak katonállománycsoporthoz van. Ennél fogva a levelében írtak feljebbvalók lehetnek.

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Kedves Olvasóm!

Amidőn kezembe veszem a tollat, hogy katonaelményeim leírjam, amelyet sokezer bajtársam szintén átélt, arra törekszem, hogy élvezetes olvasmányt nyújtsak azoknak, akiknek nem volt részük a világháborúban és azoknak is, akik velem együtt küzdöttek, hogy leírásom olvasásánál felismerjék önmagukat.

Leírásomban szerény tehetségemhez mérten törekedni fogok hű képet tárni az olvasó elé az akkori eseményekről, tapasztalataimról és érzéseimről a mai napig. 1913 október 5-től 1933 október 5-ig, tehát 20 évi közlegényi küzdelemről fogok szólni, amelyből az olvasóm lesz hivatva megítélni, hogy az író azon a helyes úton haladt-e, melyről csak a halál képes eltéríteni.

Habár leírásomban nem is tudom oly tökéletesen ecsetelni a magyar katona szenvedéseit, kitartását és bátorságát, mint ahogy az a valóságban megtörtént, azért az olvasó mégis látni fogja, hogy minden egyes magyar harcos homlokára láthatatlan babérkoszorút font a négyéves küzdelem a haza védelmében.

Az én tetteim és szenvedéseim a tied is, aki velem küzdöttél. Azért bátran ízenem a te nevedben is a gáncsolóknak, a kishitűeknek: a vér sohasem csalja meg magát, mert akinek ereiben magyar vér csörgödez, az még ma is kész hazájáért a tövises utat újra végig járni, mert ezek mindig tudják, hogy csak ezen az úton és csak ebben a szellemben értünk el újra a régi határainkhoz.

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak,

itt a magyar gyárban kaphatók

Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fióküzlet: VII., Péterfy Sándor-u. 40.

Hernád-u. sarok.

MAGYAR

GYARTMÁNY

MAXIM
petrol-gázlámpa

Sokezen
használgák.

a falu barátja

estéit kellemessé teszi, olcsó üzem.

2 fillér 1 órára.

Kérje
33. számú
árjegyzé-
künket

Ardó József

szaküzlet,
Budapest,
VI., Vilmos
császár-út 43
Telefon: 21-6-34.

Azért ne sajnáld, magyar, még az életedet sem, ha más-kép nem érünk a célhoz, hisz örökké büszke voltál őseidre. A mi feltámadásunkat és szebb jövőnket csak e jelszó alatt érjük el: „Egy mindért! Mind egyért és valamennyien Nagymagyarország feltámadásáért!”
Sopron.

Sólyomvári (Stanitz) Mihály.

Katonai élményeim a háború kezdetéig.

1913 október 5-én hagytam el szolgálati helyemet, a Déli vasutat, ahol öt évig mint néhai Linke Arthur főmérnök figuráns voltam a vasút térképezésénél. Ezen idő alatt úgy megszerettük egymást, hogy úgy szólva, aiai szeretetet vívtam ki.

Zalaszentistvánon búcsúztam tőle, hogy Őfelsége a Király hívó szavára bevonuljak oda, ahol a haza védeimére szükség ismereteket elsajátíthatom. Könnyezve váltunk el és jó atyai tanácsokkal ellátva, a 6-án reggel három órakor induló vonattal szülőfalumba, Sopronlővőre jöttem.

Elbúcsúztam a közeli rokonságtól és szeretett anyámtól, 8-án bevonultam Sopronba katonának a cs. és kir. 76. gyalogezredhez.

Örömmel jöttem. Csak akkor sajtott szívem, ha arra gondoltam, hogy mi lesz szegény öreg 60 éves, beteges, egyedülálló anyammal, aki számára most már nincs az az erős kar, aki mindig azt keresse, hogy könnyíthesse sorsán.

9-én este indultunk Esztergomba, mert én a II. Batalion 5-ik századához lettem beosztva.

Habár örömmel jöttem, mégis vegyes érzésekkel tekintettem a katonai élet elé, de nem féltem tőle.

Beöltöztettek egy végtelenül rossz, össze-vissza foltozott ruhába és ugyanolyan bakancsba, amely utóbbira ezért haragudtam legjobban, mert az összeszáradt orra állandóan szembe nézett velem pár napig, míg nem megelégedte a haragos szembenézést és szétmállott, hogy helyet engedjen a talán kissé külön kollégájának.

Rövid idő alatt felismertem, hogy itt csak annak lesz jó dolga, aki gyorsan és pontosan teljesíti a parancsokat, mert itt már nem kértek semmit, csak parancsoltak.

A századparancsnokomat, akinek talán az ezrednél a legharsányabb hangja és pattogó kommandója volt, szigorú, de igazságos embernek ismertem meg, amiért rövid idő múlva meg is szerettem. A hadnagyunk szintén nagyon jó ember volt, habár néha meg is niedereztetett bennünket, ha valami nyomta a szívét, vagy pedig, ha nem úgy ment a gyakorlatozás, ahogy neki tetszett. Az őrmester mindig kiabált és a fogait csikorgatta felénk, ha valami nem tetszett neki, ami pedig ritkán sikerült, rendszerint minálunk, regnálóknál. Félték is tőle a bakák, pedig alapszabály véve ő sem volt rossz ember ahhoz, aki jó katona volt.

A kiképzés elég fárasztó volt mindaddig, amíg az izmaim meg nem szokták az előtti eddigi ismeretlen mozgásokat. A kéthónapi kiképzés alatt megismerték tisztjeink a legénységet. Mivel én is törekedtem, hogy utolsó ne legyek,

kiválasztottak még három társammal együtt és patrol-iskolába küldtek. Különösen a felderítő szolgálatra, térképismetretre és a katonai jelzésekre oktattak bennünket. Kiképző-főhadnagyunk mindnyáján rajongva szeretttük, mert néha néha jó humoros elbeszéléseivel vidított fel bennünket, ha a fárasztó gyakorlatozás után valahol megpihentünk. Engem különösen szeretett a térképismeretem után, amit hamar felfedezett bennem.

Az altisztektől hallottuk, hogy már husvétra mi is „bakterok”, (vagyis örvezetők) leszünk, de csak címzetesek. Hamarosan bevonultunk a századokhoz. Századparancsnokom hamar megismert és szeretetével úgy akart kitüntetni, hogy altisztté akart előléptetni. Meg is tette volna, ha én magam nem kérem, hogy álljon el ezen szándékától, mert ha altiszt leszek, nem engednek haza anyám kérvényére, mint családfenntartót. Így a saját kérésemre engedett és azon ígérettel, hogy ha a felmentésem nem sikerül, akkor karácsonyra pótolja, csak viseljem tovább is olyan jól magam, mint idáig.

Most már jó katonának éreztem magam. Hisz már inspekciós szolgálatra is beosztottak, mint afféle „patrol-iskolást”, akiből majd altiszt lesz.

Közben vártam a felmentésemet a minisztériumból özvegy édesanyám kérvénye folytán. A válasz meg is érkezett, hogy nem mentenek fel. Így a sikertelen felmentési akciónk után ezredrapportra (kihallgatásra) kértem magamat, hogy helyezzenek Sopronba, hogy közelébe lehessen beteges édesanyámnak. Nehezen ment a dolog, de végül is az ezredes úr, végtelen katonas és kemény ember volt, mégis megkönyörkedte szívét alapos indokokkal alátámasztott kérésem és elengedett Sopronba június elején.

Újra kikaptam a civilruhám és kofferomat, azután fájó szívvel, de fiúi kötelességgel telve anyám iránt, érkeztem meg az első zászlóalj harmadik századához. Otthagytam a jó bajtársakat, akikkel már szinte úgy voltunk, mint egy nagy család. Otthagytam azon tiszt urakat is, akik már ismertek.

Új helyemen ismét regnálni lettem. Újra kellett ismeret-séget és becsületet szereznem. Ezen tudatán jöttem már el Esztergomból. De az anyai szeretet, a fiúi kötelesség hívott Sopronba.

Még ma is ezen lépésemnek tulajdonítom, hogy minden közlegényi szenvedést át kellett élnem azon háborúban, amelyre még akkor gondolni sem mertünk.

Már az ötödik századparancsnokom 8 hónap alatt. Az előző négy mindegyike szeretett és személyesen ismert. Na, talán a mostani is meg fog ismerni, ha szeretni nem is, gondoltam magamban.

Az irataimat átvette az irodavezető őrmester, akiből nem sok jót néztem ki. Előérzetem nem csalt, mert a magyar fiúkat ki nem állhatta. Az irataimat úgy el is tette, hogy talán el sem olvasták. Beosztottak a negyedik szakaszhoz. Itt bizony nem lett egyszerre becsületem, mert már másnap Gangturra (folyosómosás) lettem parancsolva, holott már Esztergomban ezen munkák alól fel voltam mentve, mint patrol-iskolás altisztjelölt. Na, gondoltam, szépen kezdődik Sopronban. De azért a parancsot szépen végrehajtottam. Gondoltam, majd holnap már más csinálja, de a második és harmadik nap is ugyanezen tisztséget sózták a nyakamba. Harmadnap gondoltam magamban, ez szépen kezdődik. Hisz semmi bűnöm sem volt. Esztergomban csak egy nap kellett ezt mindenkinek végigcsinálnia. Csakhogy ám azt hitték itt, hogy én voltam a legnagyobb „trotli” Esztergomban, azért helyezték ide. Ezért süroltam hát annyit.

Azonban volt a századnál, az első szakaszban egy jó magyar káplár, Fodróczy Géza fertőszentmiklósi fiú, aki ismert. Ennek tünt fel harmadik nap, hogy ismét folyosót mostam.

A m. kir. esendőrség tagjai bizalommal vásárolhatnak mindennemű esendőrségi felszerelési cikket, fehérneműt, keztyűt stb.

HALMOS DIVATÁRUHÁZÁBAN
MISKOLC. Korona szálló mellett. Méltányos szabott árak.

CIPŐT

kitűnő minőségben,
méltányos áron,
kedvező fizetési feltételek mellett
BURGER-nél vásároljunk.
GYŐR, Deák Ferenc-u. 4. Telefon: 908.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

**HÁLÓK
EBÉDLŐK
ÚRISZOBÁK**

KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék.

Kedvező részletfizetésre!

Másnap már nem kellett folyósót mosni. Közeledett a nagygyakorlat ideje, amelyet már Esztergomban emlegettünk, csak még azt nem tudtuk, hogy hol lesz. Július 10-én hadgyakorlatra Haracsonyba mentünk. Ekkor már tudtuk, hogy az ezred is ide fog jönni, aminek szívből örültem, hogy elhagyott bajtársaimat ismét vizionláthatom. Elég vígan töltöttük a napokat, míg végre 15-én megkezdődött a hadgyakorlat.

A fásrúzó hadgyakorlatok nap-nap után ismétlődtek, éjjeli gyakorlatokkal fűszerezve. Második gyakorlatunk után már a szél olyan hangokat hozott, hogy háború lesz. Július 17-én már hajnalban szakadt az eső. Hat óraker keltünk a haracsonyi pajtákban. Alig, hogy az öltözködéshez kezdünk, fújja a riadót. Minden oldalról hangzik: kitört a háború...

Kitört a háború!

Ez hangzik mindenütt. Az utca telve civilekkel. Már az egész község lakossága talpon. A katonák minden oldalról szaladnak a gyülekezőhelyre. Engem is meglepett a nem várt fordulat, hisz nem is képezte szó tárgyát bakáknál. Pedig, ha valakit érdekelt, úgy elsősorban is nekünk kellett volna tudni. Na, ez szép meglepetés számomra. Vége a tervezgetésnek. Mert nekem is voltak már akkor terveim. Mindenkinnek vannak. Csak ritkán sikerülnek úgy, ahogy tervezve vannak.

Már félhétkor útrakészen állt a zászlóalj a szakadó esőben, amivel most úgyszólván senki sem törődött, mert még a haracsonyiak is, mint az ürge, átázva végig kitartottak az utcán, hogy búcsút intsenek a távozó 76-osoknak. Pár perc alatt a századok útrakészen leadták a jelentést a zászlóaljparancsnoknak.

Rövid harsány kommandó: Doppelreien rechts um! Mir nach marsch! Az alezredes rágyújtott egy jó katonadatra, melyet a legénység is rögtön átvett és egész úton, Sopronig folytatótt. Eszébe sem volt talán senkinek sem a háború. Még a zuhogó eső sem vette el a baka kedvét. Vagy talán nem is lehet jókedvnek nevezni? Tudja Isten. Már én sem örültem, sem nem félttem. Rögtön beletörődtem, hisz eleget olvastam a régi háborúkról. Legalább most én is résztvehetek benne.

Harsogott is az út környéke, amerre jöttünk, pedig már a bolháról is csurgott az eső a gatyaráncban. Már feltízor Sopronba érkezünk. Az utcák itt is telve izgatott emberekkel, akik össze-vissza hadonászva tárgyalják, hogy lesz, miként lesz. Bizonyára mindegyik jó hadvezér. Különösen az öregebbek és akik nem voltak katonák. Hisz ők nyugodtan csatázhatnak, tervezhetnek, hősködhetnek, amíg nem veszélyes rájuk. Hisz az elsők mi leszünk.

(Folytatjuk.)

Pályázat.

Helyszínes bűncselekmények nyomozásáról szerkesztett feljelentések egyik legfontosabb alkatrésze, illetve mellélete a helyszíni rajz, de csak akkor, ha jó. A jó helyszíni rajz többet ér a legkimerítőbb helyszínelírásnál, mert a képes-ábrázolás alátámasztja a képzelő erőt úgy, hogy a rajzon olyanok, akik a helyszínt sohasem látták, de az ügyben érdemleges intézkedésekre hivatottak, jobban el tudnak igazodni, mint a hosszadalmas leírás áttekinthetetlen útvesztőjében.

Mi is alkalmat adunk hát ezzel a pályázattal olvasóinknak, hogy egyszerű feladat keretében rajzkészségüknek tanujelét adhassák.

FERKÓ OLAJ

Íószerszámot, csizmát, bakancsot puhít, feketít és tartóssá tesz

Egyéb gyártmányok: Bórlakk, nyeregszappan, bőrszír szerszám- és cipőpaszta, fénymáz (Schuhwichs)

Gyártja: **Müller és Társa Ipari Segédanyagok Gyára**
Budapest, X V., Gizella-út 53-55.
Telefon: 97-0-61.

Feladat.

A következő leírás alapján félfes, szabványos fogalmazópapíron 1:50 arányban, alaprajzban, tussal vagy fekete tintával kihúzott helyszínrajzot kell készíteni. A rajzlap felső széle: Észak. Jelmagyarázat tetszés szerint. Egyenes vonalakat vonalzóval kell meghúzni. Részletek színes ceruzával, vagy színes tintával való ábrázolása tetszés szerint.

A rajznak fel kell ölelnie mindazt, amit a leírás tartalmaz, ezenkívül a méretek pontossága és a külalak (csín) szempontjából történik a pályázatok elbírálása.

Gyilkosság színhelye: 6×5 m. méretű szoba. Hosszú falak keleten és nyugaton, rövidebb falak északon és délen. A falak a sarkokban derékszögben találkoznak. Falak vastagsága: 30 cm.

A nyugati falból — a szoba délnyugati sarkától számított 1 m. távolságban — 1 m. 20 cm. széles, a szobába befelé nyíló, egyszárnyas ajtó vezet a konyhába (a konyhát nem kell ábrázolni).

A déli falon egy 1 m. széles ablak pontosan a fal közepén.

A keleti falon — arányosan a közepén — két 1 m. széles ablak.

Az ablakok egymástól való távolsága 50 cm.

A szoba északnyugati sarkában körkeresztmetszetű, 50 cm. átmérőjű vaskályha. A kályhának a sarok felé eső része — a szoba északnyugati és délkeleti sarkainak képzelte összekötő vonalán mérve — az északnyugati saroktól 40 cm. távolságban.

Az északi fal mentén egészen a keleti falig terjedőleg 180 cm. hosszú és 1 m. széles ágy.

Az ágy fejrésze mellett, a keleti fal mentén 50×50 cm. méretű éjjeliszekrény.

A keleti fal mentén az ablak és a szoba délkeleti sarka közötti falrész közepén 1 m. hosszú és 60 cm széles (mély) fiókosszekrény.

A déli fal mellett az ablaktól jobbra és balra 50 cm-re egy-egy 40×40 cm. méretű szék áll.

A nyugati fal mentén az ajtó északi szélétől 60 cm-nyire 1 m. és 40 cm. hosszú és 60 cm. széles (mély) szekrény.

A szoba közepén 1×1 m. méretű asztal áll, körülötte a déli és keleti oldalon egy-egy 40×40 cm. méretű szék. Egy szék, oldalán fekvő a padlón, az asztal északkeleti és az ágy délnyugati sarka között. A szék ülőkéjével északnyugat felé. Egy szék támlájával nyugat felé, ülőkéjével dél felé, az asztal nyugati szélével párhuzamosan 20 cm-nyire oldalán fekszik.

A hulla nyugat-kelet irányban kitárt karokkal, széjjelterpesztett, kinyújtott lábakkal, fejével a kályha és a nyugati falon álló szekrény északkeleti sarka között fekszik a padlón, jobb kezével a szekrény említett sarkát, balkezével a kályhát érinti.

A hulla fejétől az asztal északnyugati sarka felé, a padlón 70 cm. hosszú körtealakú vértőcsa terjed el, keskenyebb részével az asztal felé. A vértőcsából fokozatosan elhalványuló, véres lábnyomok vezetnek az éjjeliszekrényhez, onnan a fiókosszekrényhez, majd az ajtón keresztül ki. A lábnyomok alaktalanok és hiányosak, azonosításra nem alkalmasak.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi állományából fogadjunk el. Határidő: február 1. az eredményt a február 14. számunkban fogjuk közölni. A két legjobb helyszínrajz beküldőjét csendőrtárgyú, bekeretezett, művészi festménnyel jutalmazzuk.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSO

ÓRÁSMESTER, EKSZERÉSZ

NYIREGYHÁZA TELEFON: 229.

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebb-nél-szebb ékszer, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére részletek is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Ki a legjobb barátja?”

címen a múltévi 22. számunkban közölt pályázatunk eredménye örömdetesen szép és tanulságos. Nemcsak a beérkezett pályázatok száma miatt, hanem azért is, mert több pályázó bajtársunk munkája megérdemli, hogy nemcsak itt, az eredmény közlése kapcsán általánosságban, hanem külön is foglalkozzunk vele. Maga a kérdés, a csendőr barátsága is elég fontos ahhoz, hogy még visszatérjünk reá, azért a közeli számunk valamelyikében megírjuk róla a magunk mondanivalóját s azután ismertetni fogjuk a beérkezett pályázatok legjobbjainak lényegét is.

Külön megemlíti, hogy a salgótarjáni szárny területén fekvő őrsokról 54 pályázatot kaptunk. Ezt a szép számot annak tulajdonítjuk, hogy a szárnyparancsnok úr

e pályázatunkra alárendeltjeinek figyelmét külön is felhívta. Hálásan köszönjük a szárnyparancsnok úrnak, hogy törekvésünkben minket ilyen módon támogatni szíves volt s azt hisszük, nem volt elvesztett idő és munka, amit alárendeltjei a pályázatunkon való részvételre fordítottak.

Pályázataink tárgyát mindig úgy választjuk meg, hogy a szórakoztató, nemes szellemi versengésen kívül a csendőrönképzésnek érdekeit is szolgálják, a pályamunkánk pedig, amikor csak lehet, általános tanulásra is felhasználható legyenek. Jól ismerjük a csendőr nagy elfoglaltságát s azt is tudjuk, hogy pályázatainkkal nem pótolunk hiányt, mert a csendőrönképzése a továbbképzési irányelvekben előírt kötelező írásbeli feladatok kidolgozása révén biztosítva van. De azért mégis csak akad a csendőrnek is itt-ott üres, unalmas órája: az ilyen üres órák hasznos kitöltésére akarunk módot és alkalmat nyújtani. Pályázataink az átlagon felüli csendőröknek szólnak, akik szívesen foglalkoznak az önmaguk művelésével akkor is, ha nem előírt kötelességük s örömlüket lelik abban, ha nehezebb feladatainkat is meg tudják oldani. Évente ezekre rög a pályázatok száma, amelyeket át kell olvasnunk és meg kell bírálunk, e rovatunk tehát a mi számunkra sem jelent lekiécsinyoló munkát, de nagy kedvvel, szívesen végezzük, mert a pályázatok számának és színvonalának állandó emelkedése bizonyítja, hogy nem dolgozunk hiába.

Elsősorban önkéntes munkára számítunk, de ha az előjárók részéről buzdító támogatásban részesülünk, hálásan fogadjuk. Sőt, ha a támogatás nem nyilvánul is egyébben, mint hogy a tisztí előjáró urak figyelemmel kísérik azokat az alárendeltjeiket, akik pályázatainkban önként részt vesznek, ha észreveszik és méltányolják ezt a munkásságukat is, céljaink eléréséhez ezzel is nagy támogatást nyújtanak.

Hogy valaki nyert-e egy pályázatunkon, vagy sem, a lényeg szempontjából mellékes. Akinek a nevét a pályázók között megemlíti, annak a pályázata az átlagos mértéket mindenesetre megütötte. A nyerteseknek nyújtott jutalmaink száma és értéke jelentős: nincs sok lap, amely ilyen célra

évente akkora összeget áldozna, mint a Csendőrségi Lapok. Elvünk, hogy annak, akit megjutalmazunk, számbavehető értékű, maradandó becsű, kedves emléket adjunk s ez a törekvésünk természetesen kisebbíti a megjutalmazottak számát, de nem kisebbíti azoknak az érdemeit, akiknek nem jutott ajándék. Sokszor annyi egyenlőértékű pályázatot kapunk, hogy nem is tudjuk eldönteni az elsőseget: a sorsra bízunk, kinek kedvezzen a szerencse. Ilyenkor tehát a jutalom elnyerése nem a pályázatok minőségi sorrendjén, hanem csak a véletlen kedvezésén múlik.

Igy kellett eljárunk ennél a mostani pályázatunknál is: a pályamunkák között igen sok egyenlőértékű akadt. Kiválasztottuk a legjobbakat s azok között kisorsoltuk a kitűzött jutalmat: a szépen bekeretezett, csendőrtárgyú, eredeti művészi festményt. Kiss Aron homokterenyei őrsbeli csendőr nyerte.

Itt említjük meg, hogy e számunktól kezdve, minden pályadíjunkhoz csatolni fogjuk *Pinczés Zoltán* őrnagy úr „Csendőr Lekszikón”-jának egy példányát is.

E pályázatunkra a következők küldöttek be jó pályamunkákat (nem a pályázatok értéke, hanem a pályázók nevének betűrendje szerint): *Bálint Zsigmond* tőrm. (Szajol), *Bárdos István* tőrm. (Somoskőújfalu), *Batár Antal* alhdgy (Budapest), *Bérczes János* tőrm. (Szajol), *Bojtai János* tőrm. (Buják), *Bugyi István* őrm. (Karancsbesz), *Csizmazia Endre* cső. (Nyirád), *Csuka László* őrm. (Baglyasalja), *Egerszegi Zsigmond* tőrm. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Elekes János* tőrm. (Nyirád), *Enyedi András* őrm. (Kunágota), *Erdei József* cső. (Lőrinci), *Fábián Pál* őrm. (Szirák), *Fekete István* cső. (Baglyasalja), *Galambos István* tőrm. (Mátraszöllös), *Gombos Sándor* tőrm. (Cered), *Györi Péter* őrm. (Lőrinci), *Haraszi László* őrm. (Homokterenye), *Haris Lajos* cső. (Szirák), *Harmath Zsigmond* cső. (Szirák), *Holló János* cső. (Buják), *Kalus Károly* cső. (Cered), *Kapuy Károly* cső. (Karancsbesz), *Kelemen Lajos* cső. (Felsődobsza), *Kerekes Miklós* tőrm. (Buják), *Kézér Márton* cső. (Baglyasalja), *Kiss Aron* cső. (Homokterenye), *Kiss Menyhért* tőrm. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Komoly Desző* thts (Budapest), *Kormos András* tőrm. (Somoskőújfalu), *Körmendi László* cső. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Kövári Ferenc* őrm. (Szombathely), *László Árpád* tőrm. (Lőrinci), *Lovas Ferenc* cső. (Buják), *vitéz Lovász Márton* cső. (Somoskőújfalu), *Makrai István* őrm. (Kisterenye), *Malontai Béla* cső. (Drégelypalánk), *Mátyás Mihály* őrm. (Karancsbesz), *Mihályi László* cső. (Lőrinci), *Monos Ignác* tőrm. (Homokterenye), *Monostorszegi József* őrm. (Kisterenye), *Nádházi Lajos* cső. (Homokterenye), *Nagy István* cső. (Cered), *Oláh József* tőrm. (Baglyasalja), *Palotás András* tőrm. (Kisterenye), *Palotás Pál* tőrm. (Buják), *Papp Zsigmond* cső. (Lőrinci), *Patakfalvi József* thts (Nyirád), *Pelényi János* cső. (Kisterenye), *Révész Rezső* tőrm. (Mátraszöllös), *Sándor Mihály I.* cső. (Kisterenye), *Sári János* őrm. (Buják), *Sebestyén Pál* cső. (Mátraszöllös), *Sebestyén Sándor* tőrm. (Szirák), *Simon Gábor* tőrm. (Cered), *Sütő István* tőrm. v. (Baglyasalja), *Szabó Dénes* cső. (Pérkát), *Szabó Péter* cső. (Cered), *Szabó Sándor* tőrm. (Homokterenye), *Szalóki Lajos* tőrm. (Karancsbesz), *Szatmári József* cső. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Szernai Endre* cső. (Hollóháza), *Takaró József* cső. (Mátraszöllös), *Takács Ambrus* cső. (Baglyasalja), *Tar Albert* tőrm. (Kisterenye), *E. Tóth Ferenc* tőrm. (Somoskőújfalu), *Tóth Sándor II.* őrm. (Lőrinci), *Turi Sándor I.* őrm. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Vékony László* cső. (Cered), *Veres Tamás* tőrm. (Homokterenye).

A jutalomtárgyat Kiss Aron homokterenyi őrsbeli csendőrnek elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
MOHACSY LAJOS százasos.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.,
Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló
hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Öfensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti
Főiskola szállítmányánál.
Budapest, VI., Király-utca 58–60. sz. Kérjen árjegyzéket!

CERVOLIN

(törv. védve)

a tökéletes vízhatlanító
bőrszír, cipőkenőcs

Ellenáll határ, esővíz, hólé beszívásának. A magyar kir. anyagvizsgáló
állomás 1414/1934. sz. bizonylata szerint a bőrre teljesen ártalmatlan. A legvá-
tagabb bőrből készített lábbelit puhára és vízhatlanná teszi. — Készíti:

MISÁN ERNŐ, PISZKE, ESZTERGOM MEGYE

„CERVOLIN” kapható:
Budapest: Skaba és Piskli,
fegyver-, lőszér- és sportüzlet,
Vilmos császár-út 33. Maurer
István sportüzlet, Teréz-krt 2-4.
Sas-cipőház, Teréz-kört 60. A
nyugati p.-u.-ral szemben. Vidé-
ken minden jobb sportüzletben.